SHAKESPEARE

YANLIŞLIKLAR GÜLDÜRÜSÜ

Çeviren:
Avni Givda

Cumhuriyet

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 131

YANLIŞLIKLAR GÜLDÜRÜSÜ

Bu kitabın hazırlanmasında, MEB İngiliz Klasikleri dizisinde yayınlanan birinci baskısı temel alınmış ve çeviri dili günümüz Türkçesine uyarlanmıştır.

Yayına hazırlayan : Egemen Berköz
Dizgi: Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.
Baskı : Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.
Aralık 2000

S H A K E S P E A R E

YANLIŞLIKLAR GÜLDÜRÜSÜ

(Comedy of Errors)

Ingilizceden çeviren:
Avni Givda

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, İnsan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir, işte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtlann her türlüsüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Milli Eğitim Bakanı
Hasan Âli Yücel

SUNUŞ

Cumhuriyet'le başlayan Türk Aydınlanma Devrimi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır.

Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik.

Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerini okurlarımıza sunmaya başladık.

Büyük ilgi gören bu etkinliği Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanmamış -ancak Aydınlanma Devrimi yarıda kalmasaydı yayınlanacağına kesinlikle inandığımız- dünya klasiklerini de katarak sürdürüyoruz.

Cumhuriyet

YANLIŞLIKLAR GÜLDÜRÜSÜ

KİŞİLER

SOLINUS. *Ephesus Dukası.*
AEGEON. *Siracusah bir tüccar.*

EPHESUSLU ANTIPHOLUS,
SIRACUSALI ANTIPHOLUS. *İkiz kardeşler ve Aegeon 'la Aemilia 'nın oğulları. Birbirlerini tanımamaktadırlar.*

EPHESUSLU DROMIO,
SIRACUSALI DROMIO. *İkiz kardeşler. Antipholus kardeşlerin uşakları.*

BALTHAZAR. *Bir tüccar.*
ANGELO. *Bir kuyumcu.*

PINCH. *Öğretmen ve üfürükçü.*
AEMILIA. *Aegeon 'un karısı; Ephesus 'ta bir manastırın başrahibesi.*
ADRIANA. *Ephesuslu Antipholus 'un karısı.*
LUCIANA. *Adriana 'nın kızkardeşi.*
LUCE. *Adriana 'nın hizmetçisi.*

Bir tüccar. Siracusah Antipholus 'un dostu.
Bir başka tüccar. Angelo 'nun alacaklısı.
Bir kibar fahişe.

Zindancı, üniformalı görevliler ve başka kimseler.

Yer: Ephesus.

BİRİNCİ PERDE

SAHNE I

Dukanın sarayında bir salon.

Duka, Aegeon, Zindancı, üniformalı görevliler ve saray görevlileri girerler.

AEGEON - Haydi durma ey Solinus; öldür beni artık! Ölüm yargını ver de, bütün acıları dindir.

DUKA -Siracusalı tüccar, savunmadan vazgeç. Yasalarımızı çiğnemek istemem. Son zamanlarda bizim iyi ve namuslu yurttaşlarımız, dukanızın düşmanlığıyla ve kÖtülüğüyle karşılaşmış; canlarını kurtarmak için istenen paralan bulamayarak onun ağır fermanlarım kendi kanlarıyla mühürlemişlerdi. Bundan doğan korku ve düşmanlık gözdağı veren bakışlarımızdan bütün acıma duygusunu silmiştir. Senin o hep kötülük düşünen yurttaşlarınla bizimkiler arasında böylece çıkan öldürücü anlaşmazlıktan sonra; hem Siracusalılar, hem bizimkiler düşman olan kentlerimiz arasında gidiş gelişin yasaklanması için yüksek meclislerden karar çıkartmışlardır. Dahası da var; Ephesus'ta doğmuş biri Siracusa'nın herhangi bir pazar ya da panayır yerinde görülürse ya da herhangi bir Siracusalı Ephesus ko-

yuna gelirse, cezası ölümdür. Ayrıca bütün malları Duka yararına elinden alınır. Cezasını karşılamak ve can kurtarmalığı olarak bin mark toplanabilirse, ancak kurtulabilir. Oysa senin varm yoğun, ne denli yüksek değer biçilirse biçilsin, yüz markı bile bulmuyor. Yasa gereğince ölüme mahkumsun.

AEGEON - Yalnızca bir avuntum var; sözleriniz yerine getirilince acılarım akşam güneşiyle birlikte bitmiş olacak.

DUKA - Ey Siracusalı, kısaca anlat. Neden doğduğun yeri bıraktın, Ephesus'a niçin geldin?

AEGEÖN - Bana anlatılamaz dertlerimi anlatmaktan daha ağır bir görev yüklenemezdi. Ama yaşamımın böyle bitmesine alçakça bir suçun değil, doğanın yol açtığım bütün dünyaya duyurmak için acılarım elverdiğince konuşacağım. Ben Siracusana doğdum ve mutluluğunu benim mutluluğuma bağlamış bir kadınla evlendim. Ne yazık ki, talihimiz iyi olmadı. Onunla mutluluk içinde yaşıyordum. Epidarrinum'a yaptığım sık ve başarılı yolculuklar dolayısıyla servetimiz gittikçe artıyordu. Bir gün oradaki vekilim **oluverdi.** Yüz üstü kalan mallarımın kaygısı, beni kârımın tatlı kucağından uzaklaşmak zorunda bıraktı. Ayrıklı henüz altı ay olmamıştı ki kadınların katlandıkları o tatlı cezanın, o yükün etkisi altında bitkin düşen karım, arkam sıra gelmek için hazırlıklarını yaptı ve az sonra bulunduğum yere sağ esen vardı. Aradan çok geçmeden, burada, iki gürbüz oğulun mutlu annesi oldu. Ne gariptir, ikizler birbirlerine öyle benziyorlardı ki onları ancak adlarıyla ayırabiliyorduk. Aynı anda, aynı saatte, yoksul bir kadın da tıpkı öyle bir yükten kurtuldu; o da yine birbirle-

.rinin aym ıki,erkelc çocuk doğuldu. Ana ve babaları çok yoksul olduğu için, ilerde oğullarımın hizmetini gördürmek üzere onları satın aldım ve büyüttüm, İkiz yavrularıyla haklı olarak övünen karım, sürekli eve dönmemiz için üsteliyordu. İstemeye istemeye razı oldum. Gemiye yerleştik. Biraz bekleseydik iyi olurdu. Hep rüzgâra boyun eğen enginde, henüz yıkımımızın o yürek paralayan belirtileri görünmeden Epidamnum'dan bir fersah uzaklaşmıştık. Ama umudumuz uzun sürmedi. Göklerin bağışlayabildiği sönük ışıkta ürken zihinlerimiz, ölümün kesin olduğunu sezdi. Bunu ben hoşnutlukla karşılayabilirdim; ama karımın yaklaşan sonumuz karşısındasürekli ağlayışları, korkulacak şeyden habersiz, salt içgüdüyle ağlaşan sevimli yavruların acıklı sızlanışları, beni kendim ve onlar için yıkımı geciktirme yollarını aramaya yöneltti. Yoklukla ancak şu yolu bulabildim: Tayfalar, canlarını kurtarmak için sandala dolmuşlar; bizi batmak üzere olan gemide bırakmışlardı. Son doğan yavruya daha düşkün olan karım, onu öbür ikizlerden biriyle birlikte denizcilerin fırtınalı zamanlar için sakladıkları yedek direklerden birine bağladı. Ben de ötekileri bağladım. Çocuklar böylece yerleştirildikten sonra, karım ve ben gözlerimizi bütün kaygı ve sevgimiz olan yavrulara dikerek kendimizi direğin iki ucuna bağladık. Akıntı sanırım bizi dosdoğru Korinth'e sürüklüyordu. Sonunda güneş yeryüzüne yüzünü göstererek bize saldıran o sisleri dağıttı. Onun bu beklediğimiz ışığıyla deniz yatıştı. Uzaktan, biri Korinth, öteki Epidamnum yönünden bize doğru hızla gelen iki gemi gördük. Ama onlar yaklaşmadan., ah, bırakın da susayım; sonunu, anlattıklarımdan siz kestirin artık.

DUKA - Yoo yaşlı adam, konuş, sözünü kesme. Gerçi seni bağışlayanlayız, ama acırız.

AEGEON - Ah, asıl tanrılar acısaydı da şimdi onlardan haklı olarak acımasız diye söz etmeseydim. Gemiler birbirlerine on fersah yaklaşmadan koca bir kayayla çatıştık. Direk bu kayaya şiddetle çarptı, tam ortasından ikiye bölündü. Öyle ki, bu haksız ayrılışta talih her ikimize duyulacak sevinç ve tutulacak yasta aynı eşit paylan bırakmış oldu. Zavallı karıcığım... Onun payı, acı bakımından değilse bile ağırlık bakımından daha hafif olmalı ki, rüzgânn önünde daha büyük bir hızla sürüklendi; onu, gözlerimizin önünde, Korinthli olduklarını sandığımız üç balıkçı kurtardı. Sonunda bir başka gemi de bize yetişti. Raslantıyla kurtardıklarının kimler olduğunu öğrenince, kazaya uğramış olan konuklarını pek candan karşıladılar. Dahası, gemileri çok ağır ve yolsuz olmasaydı, o balıkçıların ellerinden avlarını da alacaklardı. Ama ellerinden bir şey gelmeyince yollannı kendi yurtlarına doğru çevirdiler. İşte, mutlu yaşamımdan nasıl ayrı düştüğümü dinlediniz. Kendi yıkımımın acıklı öyküsünü yine kendim anlatmam için karayazı sanki ömrümü uzatmış olacak.

DUKA - Lütfen, acısını çektiklerinin başı için bana anlat. Söyle bana, başına daha neler geldi?

AEGEON - En küçük oğlum ama en büyük kaygım, on sekizine basınca kardeşini aramayı aklına koydu. Yapacağı araştırmada, tıpkı kendisi gibi, adını taşıdığı kardeşinden ayrı düşmüş olan uşağının kendisine yoldaşlık etmesi için beni boyuna sıkıştırıyordu. Bir sevgiliye kavuşmak hevesiyle bir başka sevdiğimi yitinne tehlikesini göze aldım. Asya'nın çevresinde dolaşarak Hellas'm en uzak

köşelerinde beş yaz geçirdim ve sonrakiyi boyunca yurda dönerken Ephesus'a geldim. Artık bulma umudum yoktu; ama insan barındıran herhangi bir yeri araştırmadan bırakmaya gönlüm razı olmuyordu, işte ömrümün öyküsünün burada sona ermesi alnıma yazılmış. Bütün bu gezilerim sonucunda, hiç değilse onların sağ olduklarını öğrenmiş olsaydım, şimdi gam yemeden ölecektim.

DUKA - Yazgının, yıkımların en ağırına katlanmayı alnına yazdığı karayazılı Aegeon; inan bana; yasalarımıza, tacıma, içtiğim anda, onur ve ağırbaşlılığıma, hükümdarın istese bile geçersiz kılamayacağı bu şeylere aykırı bir davranış olmasaydı, ruhum senin savunmanlığını üzerine alacaktı. Gerçi artık ölüme mahkumsun ve verilen yargıları onurumuzu lekelemeden geri alamayız; buna karşın, elimden gelen iyiliği senden .esirgemeyeceğim. Tüccar, iyiliksever birinin yardımıyla kurtuluş yolunu bulman için sana bugünlük süre veriyorum. Ephesus'taki bütün dostlarına başvur; yalvar, borç al, parayı tamamla ve kurtul. Yoksa ölüm kesindir. Zindancı, Aegeon sana teslim.

ZİNDANCI - Başüstüne, efendimiz.

AEGEON - Umutsuz ve umarsız.. Aegeon gidiyor. Bu gidiş ölümlü sonunu yalnızca biraz daha geciktirecek.

(Çıkarlar.)

SAHNE II

Kentte bir alan.

Siracusalı Antipholus, Siracusab Dromio ve bir tüccar girerler.

TÜCCAR - İşte böyle.... Mallarınızın hemen elinizden alınmasını önlemek için Epidamnumlu olduğunuzu bildirin. Daha bugün Siracusalı bir tüccarı buraya gelme suçuyla yakaladılar. Yaşamını satın almaya yetecek parası olmadığından, kentimizin yasasına göre, yorgun güneş batı ufkunda batmadan önce ölecektir, işte bende saklı olan paranız.

SİRACUSALI ANTİPHOLUS - Dromio, parayı konakladığımız Centaur Hanı'na götür. Ben dönünceye dek oradan aynlma. Yemek zamanına bir saat var. O zamana dek kentin yaşayışını, göreneklerini göreyim; esnafı inceleyeyim, yapılara bakayım. Sonra hana döner, yatarım. Bu uzun yolculuk beni bitkin düşürdü. Haydi, durma git!

SİRACUSALI DROMİO - Eline bunca güzel bir servet geçirdikten sonra, kim olsa sözünüzü dinleyerek çeker gider.

(Çıkar.)

SIRACUS ALI ANTIPHÖLUS - Güvenilir bir adamdır kerata. Çoğu kez kaygıdan ve üzüntüden neşemi yitirdiğim zamanlar, hoş şakalarıyla beni yumuşaür, eğlendirir. Bu kentte benimle dolaşır mısınız? Soma hana döner, yemeği birlikte yeriz.

TÜCCAR - Bir tüccarlar toplantısına çağrılıyım. Orada iyi işler görebileceğimi umuyorum. Beni bağışlayın, rica ederim. İsterseniz, az sonra, beşte sizi pazar yerinde bulayım. Yatma zamanına dek size arkadaşlık ederim. Şimdiyse işlerim beni yanınızdan uzaklaşmak zorunda bırakıyor.

SIRACUSALI ANTIPHÖLUS - Öyleyse buluşma saatine dek güle güle... Ben de şöyle kentte bir aşağı bir yukarı dolaşayım; çevreyi görmüş olurum.

TÜCCAR - Sizi kendi keyfinize bırakıyorum, efendim.

(Çıkar.)

SIRACUSALI ANTIPHÖLUS - Beni kendi keyfime bırakan, hiç elde edemediğim şeyin peşine bırakmış oluyor. Şu dünyada, okyanusta başka bir damlayı arayan bir su damlası gibiyim. O meraktan bunalmış, göze görünmez damla eşini bulamayınca nasıl engin denize karışır, yitip giderse, işte bir ana ve bir kardeşi bulmak için uğraşan zavallı ben de bu uğurda kendi kendimi yitiriyorum.

(Ephesuslu Dromio girer.)

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - **İşte.,** varlığımın en doğru takvimi. Yine ne var? Nasıl böyle çabucak dönebildin?

EPHESUSLU DROMIO - Çabuk mu döndüm? Doğrusu geç bile kaldım. Horoz yanıyor... Domuz şişten dökülüyor... Saatin çanı on ikiyi vurdu. Hanımım da yanağıma bir tane... Yemekler soğudu, o da ateşlendi. Yemekler soğudu, çünkü siz eve gelmediniz. Eve gelmediniz, çünkü iştahınız yok. İştahınız yok, çünkü orucu çoktan bozmuşsunuz. Ama biz ki oruç nedir, dua nedir biliriz; geç kalışınızın günahını çekiyoruz. , ,

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Efendi, soluğunuzu tutun biraz. Rica ederim, söyleyin bakalım, verdiğim parayı nereye bıraktınız? H; ; ; ı

EPHESUSLU DROMIO - Ha., şu geçen çarşamba saraca eyer kuskunlarının parasını ödemek için hanımdan, aldığım a]tı metelik mi? Götürdüm, saraca.verdim efendim... Kendime alıkoymadım. ,. . .

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Şaka kaldıracak zamanım değil. Hemen söyle bakayım, para nerede? Burada yabancıyız,, böyle çok bir parayı neye güvenerek korumasız bıraktın?."

EPHESUSLU DROMIO - Rica ederim efendim, sofra başında şaka edin. Hanımım beni size yolladı, ben de koşa koşa geldim. Boş dönersem tepeler beni. Sizin kusurunuzun cezasını, 6, beni tepeleyerek verir. Bence insanin işkembesi, tıpkı: benimki gibi, insanın kendi saati olmalı ve zamanı gelince çalıp insanı evine götürmeli.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS. - Bana bak Dromio, şakanın sırası değil dedim sâna. Onları daha şen bir za-

manımıza sakla. Sana koruman için verdiğim altınlar ne oldu?

EPHESUSLU DROMIO - Bana mı efendim? Siz bana altın maltın vermediniz.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Bana bak alık, budalalığın bitsin artık. Görevini yaptın mı? Anlatsana.

EPHESUSLU DROMIO - Görevim yalnızca sizi pazar yerinden alarak Phoenix'teki evinize yemek yemeye götürmektir, efendim. Hanımım ve kız kardeşi sizi bekliyorlar.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Karşında bir Hıristiyan var; yamt ver bana... Paramı nereye, hangi güvenilir yere sakladın? Yoksa canımın sıkıldığı bir zamanda birtakım oyunlar bulan o şaklaban kafanı patlatırım. Nerede benden aldığın bin mark?

EPHESUSLU DROMIO - Paraya benzer birkaç küçük yuvarlak var kafamda; sizin andacınız... Paraya benzer birkaç yuvarlak da sırtımda var, hanımefendinin andacı... Ama hepsi toplansa, yine bini bulmaz. Bunları sayın efendimize geri vermeye kalkışırsam, sanırım sabırla karşılayamazsınız.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Hanımın andaçları mı? İğrenç köle, hanımın da kimmiş?

EPHESUSLU DROMIO - Sayın efendimizin eşleri... Phoenix'teki hanımım. Siz yemeğe varıncaya kadar oruç tutan., sofra başına çabuk gelmeniz için ricalarda bulunan...

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Ne? Bütün söylediklerime karşın, böyle yüzüme karşı alay etmeyi sürdürecek misin sen? Al öyleyse, soytarı herif!..

EPHESUSLU DROMIO - Ne demek istiyorsunuz,

efendim? Tanrı aşkına ellerinizi tutun biraz... Siz ellerinizi indirmezseniz, ben tabanları kaldırırım.

(Koşarak çıkar.)

SIRACUSALIANTIPHOLUS - **Başımın** üzerine ant **içerim ki,** bu **uğursuz** herif **bir** düzenle bütün paramı elden **çıkardı.** Söylüyorlar **da** aslında; **bu** kent, kötülüklerin, **hi**lenin her türlüsüyle; gözü aldatan eli çabuk hokkabazlar, aklı oynatan karanlık işli büyücüler, vücudu sakat bırakan ruh öldürücü cadılar, kılık değiştirmiş dolandırıcılar, geveze üfürükçüler ve daha bunlara benzer bir sürü günahlıyla doluymuş. Bu dedikleri doğruysa, hemen gitmem daha iyi. Şimdi hana dönüp şu uğursuz köleyi aramalıyım. Paramın başına bir şey gelmesinden çok korkuyorum.

(Çıkar.)

iKtNCi PERDE

SAHNE I

Ephesuslu Antipholus 'un evi.

Adriana ile Luciana girerler.

ADRIANA - Henüz ne kocam döndü, ne de efendisini aramaya yolladığım köle, Luciana; saat de iki oldu sanırım.

LUCİANA - Belki bir tüccar onu çağırmış, yemek yemek için pazar yerinden bir yere gitmiştir. Haydi güzel kardeşim, biraz karnımızı doyuralım; üzülmeyelim. Erkek kendi özgürlüğünün efendisidir; zaman da onların efendisi... Zamana göre giderler ya da gelirler. Böyle olunca., sabırlı olmalı, kardeşim.

ADRIANA - Onların özgürlüğü neden bizimkinden daha çok olsun?

LUCİANA - İşleri hep dışarda da, onun için.

ADRIANA - Ama, aynı şeyi ben yaparsam kötü karşılıyor.

LUCİANA - O senin istek ve istencinin dizginidir. Bunu böyle bil.

ADRIANA - Kendilerine dizgin taktıran yalnızca eşeklerdir. -. . . . .-

LUCI ANA - Dizginsiz özgürlüğü de yıkım kırbaçlar. Şu göğün altında, toprakta, denizde, havada hiçbir şey yoktur ki sınırsız, kayıtsız olsun. Hayvanlar, balıklar, kuşlar hep erkeklerinin egemenliği ve yönetimi altındadırlar, insanlara gelince; onların erkeği daha tannsal niteliktedir; bütün erkekler, koca dünyanın ve yabanıl enginlerin efendisidir; kendisini balıklardan ve kuşlardan üstün kılan zekası ve ruhu bulunduğu için, dişisinin de efendisi ve egemenidir. Öyleyse bırak da senin isteğin onun istencine uysun.

ADRIANA - Seni evlenmekten alıkoyan da işte bu kölelik değil mi?

LUCIANA - Hayır, bu değil. Yalnızca evlilik döşeğinin kaygılan.

ADRIANA - Evlenseymişsin epey zorbalığa katlanacakmışsm.

LUCIANA - Ben sevmeyi öğrenmeden önce söz dinleme alıştırması yapacağım.

ADRIANA - Ya kocan başka bir yere kapılanırsa?

LUCIANA - Yeniden evine dönünceye dek katlanırdım.

ADRIANA - İlişen olmazsa, sabır kendi halinde kalır. Tersi bir neden bulunmayınca, insan tatlı ve yumuşak olabilir. Yıkımlarla hırpalanmış bir zavallının ağladığını gördük mü, ona susmasını öğütleriz; ama aynı ağırlıkta bir acı bizim üzerimize çökmeyegörsün, kendimiz de onun gibi, belki de daha çok sızlanınz. işte sen de, seni üzecek acımasız bir eşin olmadığı için, hiçbir yaran olmayacak sabrı salık vererek beni yatıştırmaya çalışıyorsun. Ama

sen de haklarından yoksun kılındığın günü görecek denli yaşarsan, bak o budalaca sabrından bir iz kalır mi?

LUCIANA - Peki, yalnızca denemek için bir gün evleneceğim, işte senin adam göründü. Kocan da sanırım yakınlardadır.

(Ephesuslu Dromlo girer.)

ADRIANA - Söyle, gecikmiş efendin yakınlarda **mı?**

EPHESUSLU DROMIO - Bana elimi uzatsam değecek gibi yakınımdaydı. Kulaklarım da tanık buna...

ADRIANA - Söylesene, konuştun mu onunla? Niyetini anlayabildin mi?

EPHESUSLU DROMIO - Evet, evet.:"niyetini kulağıma söyledi. Tanrı elinin belasını versin! Nerdeyse hiçbir şey anlayamadım.

LUCIANA - Öylesine kapalı mı söyledi ki, anlamını sezemedin?

EPHESUSLU DROMIO - Hayır, öylesine açıkça vurdu ki, yumruklarının acısını pek güzel sezdim. Bununla birlikte öyle de bulanık bir durumu vardı ki, nerdeyse hiç anlayamadım.

ADRIANA - Rica ederim, söyle; eve geliyor mu? Karısını hoşnut etmek için elinden geleni yapar o...

EPHESUSLU DROMIO - Sözün doğrusunu isterseniz hanımım, bizim efendinin kafası şöyle...

ADRIANA - Terbiyesiz herif, boynuzlu mu diyorsun?

EPHESUSLU DROMIO - Hayır, asla... Oynatmış, zırdeli, deli diyorum. Yemek için eve çağırdığımda, benden bin altın mark istedi. "Yemek zamanı geldi..." dedim.

"Altınlarım.'.." dedi: f'Ef yanıyor:.dedim. 'Artınlarım..." dedi. "Eve gelecek misiniz?" dedim. "Altınlarım... Sana verdiğim bin mark ne oldu, uğursuz?" dedi. "Domuz şişte yandı..." dedim. "Altınlarım..." dedi. "Hanımım dedi ki..." dedim. "Tanrı hanımının belasını versin... Ben senin hanımını tanımıyorum... Hanımını şeytan götürsün..." dedi.

LUCIANA - Kim dedi?

EPHESUSLU DROMIO - Efendim dedi. "Ne ev, ne kan, ne hanım tanımıyorum..." dedi. İşte böylece dilimle götürdüğüm haberi onun sayesinde sırtımda geri getiriyorum. Çünkü sözün kısası sırtıma birkaç tane indirdi.

ADRIANA - Yeniden git ona, pis köle; onu eve getir.

EPHESUSLU DROMIO - Yeniden gideyim de bir temiz dayak daha mı yiyeyim? Tann aşkına hanımım, bir başka haberci yollayın.

ADRIANA - Git diyorum sana, köle! Yoksa kafanı yararım.

EPHESUSLU DROMIO - O da elbette bu haç biçimindeki yangı başka vuruşlarla kutsayacak... ikinizin arasında kutsal bir kelleye sahip olacağım.

ADRIANA - Defol, geveze köylü. Git, efendini eve getir.

EPHESUSLU DROMIO - Yusyuvarlak bir şey miyim ki beni böyle ayak topu gibi döndürüp duruyorsunuz? Siz bir tekme vurup buradan uzaklaştıracaksınız; o bir tekme vurup buraya gönderecek... Bu hizmette kalacaksam, hiç değilse beni meşinle kaplatın.

(Çıkar.)

LUCIANA - Vah vah., sabırsızlık yüzünüzü ne duruma soktu...

ADRIANA - Ben, evde bir tatlı bakışın özlemini çekeyim; o, oynaşlarının yanında kalarak onları onurlandırsın! Çirkinlik yaşı zavallı yanaklarımın çekici güzelliğini silip götürdü mü? öyleyse onu bu duruma getiren kendisidir. Söyleşmem artık can mı sıkıyor? Zekam mı körlendi? Konuşmam canlı ve ince değilse, onu katı mermerden daha çok körleten kaba davranıştır. Başkalarının süslü ve parlak kılıkları onun ilgisini çekiyorsa, suç benim mi? Bana ve konumuma egemen olan odur. Bende onun neden olmadığı bir yıkım gösterebilir misin? Neyim bozulmuşsa, nedeni odur. Solmuş güzelliğimi onun güneşli bir bakışı hemen canlandırabilirdi; oysa, dik başlı bir geyik gibi parmaklıkları kırdı; yuvadan uzakta besleniyor. Ben, zavallı, onun gözünde artık yaşı geçmiş, yüzüne bakılmaz bir yaratık oldum.

LUCIANA - Zehirleyici kıskançlık., öf., onu uzaklaştır kendinden.

ADRIANA - Böyle haksızlıklara ancak duygusuz budalalar katlanır. Biliyorum, gözlerinin tatlı bakışı başkalarına. Şimdi burada bulunmamasının başka ne nedeni olabilir? Biliyorsun kardeş, bana bir altın zincir sözvermişti. Keşke benden esirgediği tek şey o olsaydı da yatağını aşağı görmese, beni aldatmasaydı. Görüyorum ki, en iyi minelenmiş mücevher bile zamanla güzelliğini yitiriyor. Altın, dokunuşlara ne denli dayanırsa dayansın, sonunda o da aşınıyor, işte böylece, hiçbir insan yoktur ki yalancılık ve ahlak bozukluğu ona utanç getirmesin. Güzelliğim artık

gözlerine yaranamıyorsa, o güzellikten geriye kalanı da ağlaya ağlaya ben sileceğim ve ağlayarak öleceğim.

LUCIANA - Çılgın kıskançlığın buyruğunda ne çok budala vardır!

(Çıkarlar.)

SAHNE II

Kentte bir alan.

Siracusalı Antipholus girer.

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Dromio'ya verdiğim altınlar Centaur'da saklı duruyor. Akıllı köle, sonra da beni aramaya çıkmış. Bu bilgiyi, yaptığım incelemelerden ve hancının söylediklerinden edindim. Pazar yerinden gönderdiğimden beri, ben de Dromio ile konuşamadım. Hah, işte geliyor.

(Siracusalı DROMİO girer.)

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Ey efendi! Nasıl, şen ruhunuz biraz yatıştı mı? Dayaktan hoşlanıyorsanız yine şakalarınıza başlayın. Centaur nerede, bilmiyordunuz, değil mi? Benden altın almamıştınız... Hanımınız beni yemeğe çağırmak için sizi göndermişti! Evim Phoenix'teydi.. Deli miydin ki bana böyle abuk sabuk yanıtlar verdin?

SIRACUSALI DROMİO - Nasıl yanıtlar, efendim? Ben ne zaman size böyle şeyler söyledim?

SIRACUSALIANTIPHOLUS - Az önce, hem de burada. Yarım saat ya oldu ya olmadı.

SIRACUSALI DROMIO - Verdiğiniz altınlarla birlikte beni buradan Centaur'a gönderdiğinizden beri sizi hiç görmedim.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Uğursuz, altınları almadığını söyledin. Bana bir hanımdan ve bir yemekten söz ettin. Sinirlendiğimi de sanırım biliyordun.

SIRACUSALI DROMIO - Sizi böyle keyifli görünce pek seviniyorum. Ama., bu şakaların anlamı nedir, bana söyler misiniz, efendiciğim?

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Hâlâmı yüzüme karşı benimle alay ediyorsun? Sözlerimi şaka mı sandın? Al öyleyse., al bunu da!.

(Döver.)

SIRACUSALI DROMIO - Tamı aşkına yeter. Şakalarınız şimdi ciddileşti. Ama bu dayak da nereden esti?

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Arasıra sana soytarıymışsın gibi davranarak yakınlık gösteriyor ve seninle gevezelik ediyorsam, sana ilgi göstermemle, küstahlık göstererek alay mı edeceksin? Ciddi ve sıkıntılı saatlerimi hiçe mi sayacaksın? Güneş parlarken alık böcekler oynayıp eğlenebilir; ama gün kararırken, her biri birer kovuğa sinmelidir. Benimle şakalaşmak istersen yüzüme iyi bak. Durumunu görünüşüme göre ayarla. Yoksa bunu o pişmiş kellene dayakla sokarım.

SIRACUSALI DROMIO - Pişmiş kelle mi diyorsunuz? Şu pataklamayı bıraksanız da sıradan bir baş olarak

kalsa, razıyım. Aslında bu böyle giderse, ya onu bir tolga altında saklamam gerekecek ya da beynimi sırtımda arayacağım. Tanrı aşkına efendim, bu dayak da neyin nesi?

SIRACUSALIANTIPHOLUS - Bilmiyor musun?

SIRACUSALI DROMIO - Hayır efendim, bildiğim bir şey varsa, o da dayak yediğimdir.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Sana niçin olduğunu söyleyeyim mi?

SIRACUSALI DROMIO - Söyleyin efendim; çünküsünü de söyleyin. Çünkü her niçinin bir de çünküsü vardır.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Birincisi, benimle alay ettiğin için; ikincisi, bu alaylarını sürekli yinelediğin için.

SIRACUSALI DROMIO - Böyle cabadan dayak yiyen başka kimse var mıdır? Niçinininde de, çünküsünde de mantık yok, uyak yok. Her neyse, teşekkürler ederim, efendim.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Teşekkür mü? O da neden?

SIRACUSALI DROMIO - Bana bir hiç karşılığı böyle bir şeyler verdiğiniz için.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Öteki sefere bir şeylere karşı bir hiç veririm, ödeşiriz. Söyle bakalım, yemek zamanı geldi mi?

SIRACUSALI DROMIO - Hayır, efendim. Sanırım, et benim ulaştığım onura ulaştırılmayı istiyor.

. SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Nedir o bakalım?

SIRACUSALI DROMIO - Islatılmak.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Öyleyse, kuru kalacak.

SIRACUSALI DROMIO - Öyleyse, rica ederim, yemeyin.

SIRACUSALIANTIPHOLUS - Neden?

SIRACUSALI DROMIO - Belki sizi öfkelendirir de beni yeniden ıslatmaya kalkarsınız.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Efendi, şakayı zamanında yapmasını öğren. Her şeyin bir zamanı vardır.

SIRACUSALI DROMIO - Siz bu derece sinirli olmasaydınız, ben bunu yadsımayı göze alabilirdim.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Hangi kurala dayanarak?

SIRACUSALI DROMIO - Zaman babanın çıplak kafası gibi açık ve anlaması kolay bir kurala, efendim.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Neymiş, duyalım bakalım.

SIRACUSALI DROMIO - Bir insanın doğa gereği çıplaklaşan kafasındaki saçları yerine koymanın zamanı yoktur.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Ama bir yolu vardır, değil mi?

SIRACUSALI DROMIO - Evet, parasını verip bir peruka almak ve böylece başkasının dökülmüş saçlarını toplamak.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Ama zaman bu derece bol yetişen bir şeyde niçin öyle elisıkı davranıyor?

SIRACUSALI DROMIO - Bu nimeti en çok hayvanlara bağışlar da, ondan. Insanlardaysa, saç eksikliğini akılla kapatır.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Oysa aklından çok saçı olan çok insan var.

SIRACUSALI DROMIO - Ama hepsi de saçlarını döktürmek yollarını akıl edecek denli kafalıdır.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - iyi ama, sen saçlı adamlann akılsız, sıradan kimseler olduğu sonucuna varmamış miydin?

SIRACUSALI DROMIO - insan ne denli sıradansa, saçını da öyle çabuk yitirir. Hem bu yitirişin neşeli bir yanı da vardır.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Neden dolayı?

SIRACUSALI DROMIO. - İki nedenden; hem de akla yakın nedenler.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Hayır, akla yakın deme, rica ederim.

SIRACUSALI DROMIO - Yasal nedenler.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Hayır, yasal da deme. Dalavereli bir iş bu.

SIRACUSALI DROMIO - Öyleyse, apaçık iki neden.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Söyle bakalım nelermiş.

SIRACUSALI DROMIO - Birincisi, insan saçlarını düzeltmek ve süslemek için harcadığı parayı artırır; ikincisi, saçları yemek zamanı çorbasının içine düşmez.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Sözde, şimdiye dek her şeyin bir zamanı olmadığını kanıtlamaya çalıştın.

SIRACUSALI DROMIO - Kanıtladım ya... Doğa gereği dökülen saçı biraz da olsa geri getirmek için, zaman yoktur.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Ama saçları geri getirmek için zaman olmadığına kesin ve somut bir kanıt gösteremedin.

SIRACUSALI DROMIO - Onu şöyle açıklıyorum; zamanın kendisi çıplak kafalıdır. Kıyamete dek de onu çıplak kafalılar izleyecek.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Böyle kel bir sonuca varacağını kestirmiştim ya. Sus., yavaş... Bize işaret edenler de kim?

(Adriana ve Luciana girerler.)

ADRIANA - Peki, peki, Antipholus.. yabancı tavrı takın; suratını as... Güler yüzün bir başka kadın için... Ben ne Adrianayım, ne de senin karınım. Ben konuşmadıkça hiç bir sesin kulağıma müzik gibi gelmediğine, ben bakmadıkça gözlerinin hiçbir şeyi beğenmediğine, ben dokunmadıkça hiçbir dokunuştan elinin hoşlanmadığına, ben kendi ellerimle dağıtmadıkça hiçbir yemeğin tadını almadığına kendi İsteğinle ant içtiğin zamanlar geldi, geçti. Nasıl oldu, ah nasıl oldu da, kendi kendine karşı böyle yabancılaştın, kocacığım? Kpndi kendine diyorum; çünkü, bana senin bölünmez, kaynaşmış, sevgili varlığının en iyi parçasından daha iyi ve yakın olanparçana yabancı olduğuna' göre,.;, öyleyse, kendi kendine de yabancısın. Ah., kendini benden koparıp ayırma. Şunu bil ki sevgilim, bir su damlasını engine bırakır ve sonra oradan onu eksilmeden, çoğalmadan ve karışmadan nasıl geri alamazsan; kendini de benden, beni de birlikte götürmeksizin ayırıp çekemezsin. Benim namussuz olduğumu, sanabağlannuşbu vücudun köşnünün-ve zinanın[1] iğrençliğiyle kirlendiğini duysaydın, bu haber sana nasıl da dokunurdu. O zaman yüzüme tükürmez, beni nefrette; itmez,' koca adını suratı-

ma fırlatmaz miydin? Kahpe alnımın lekeli derisini parçalamaz; sana bağlı kalmadığımdan dolayı elimden evlilik yüzüğünü koparıp çıkarmaz ve sonsuza dek ayrılış andıyla onu parçalamaz miydin? Pek iyi biliyorum, yapardın. Öyleyse şimdi de yapmalısın. Alnımda bir orospu lekesi taşıyorum. Kanım zina suçunun çirkefiyle karışmıştır. İkimiz bir olduğumuza ve sen de bana bağlı kalmadığına göre, etinin zehirini ben de sindirdim ve dokunuşunla kahpe oldum. Onun için yasal yatağına bağlı ve dost kal., kal ki ben lekesi silinmiş yaşayayım; sen de onursuzluktan kurullasın.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Bu sözleriniz bana mı, güzel bayan? Sizi tanımıyorum. Ephesus'a geleli ancak iki saat oldu. Kentinizin de, sözlerinizin de yabancısıyım. Bütün zekamı, dediklerinizi kavramak için kullandım; ama zekam tek sözünüzü bile anlamama yetmedi.

LUCIANA - Ne yazık, enişte., haliniz ne kadar değişmiş... Hiç kardeşime böyle davrandığınız oldu muydu? O sizi Dromio ile eve, yemeğe çağırttı.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Dromio ile mi?

SIRACUSALI DROMİO - Benimle mi?

ADRIANA - Seninle. Dönüp bana şu haberi getirmedin mi? Hani seni tokatlamış ve evimin evi, benim de karısı olmadığımı söylemiş.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Efendi, bu kibar bayanla görüştün mü? Ne konuştunuz, nelere karar verdiniz, bakalım?

SIRACUSALI DROMİO - Ben mi efendim? Ben kendilerini şimdi ilk kez görüyorum.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Uğursuz, yalan söy-

lüyorsuiî. Beapazasıjfe^i^dsmfonun şMâlM sözlerinin tıpkısmı bana ulaştırmıştın.

SIRACUSALI DROMIO - Ben ömründe kendileriyle konuşmadım.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS -"öyleyse bizi nasıl adlarımızla çağırabilir ? Bir yerden mi esinlenmiş ne...

ADRIANA - Uşağınla böyle yapmacık bir kavgaya tutuşarak onu bu üzgün zamanımda beni bozmaya kışkırtışın ağırbaşlılığına hiç yakışmıyor. Benden ayrı oluşun yeter bir yıkım. Bir de kışkırtmalarını arttırarak bu yıkımımı büsbütün büyütme. Yaklaş, kendimi koluna bağlayayım. Sen, kocam, bir karaağaçsın; bense bir asma. Benim zayıflığım senin güçlü yaradılışınla birleşmiştir., ve böylece gücün bana da geçer. Seni benim elimden alanlar varsa; onlar da asalak sarmaşıklar, kısır yosunlar, çalı çırpı yığınları gibi işe yaramaz döküntülerdir ki, budanıp atılmadıkları için senin özünü emerler ve zararına serpilirler.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Bana söylüyor... Bütün konu benim... Onunla düşümde mi evlendim, nedir? Yoksa şimdi mi uyuyorum da bunları duyduğumu sanıyorum? Gözlerimizi ve kulaklarımızı yanıltan nedir? Bu düğümü çözünceye dek aldanışı kabul etmiş görüneceğim.

LUCIANA - Dromio, git hizmetçilere söyle; sofrayı hazırlasınlar. •

SIRACUSALI DROMIO - Ah, teşbihim nerede? Bir günahlı gibi istavroz çıkarıyorum. Burası bir periler yurdu... Ey belaların belası!.. Periler, cinler, baykuşlarla görüşüyoruz... Onları dinlemezsek olacak şu: Ya soluğumuzu emecekler ya her yanımızı çimdikleriyle mosmor edecekler.

LUCIANA - Niçin kendi kendine söyleniyor da yanıt vermiyorsun? Uyuşuk, haylaz, salyangoz kılıklı, tepe sersemi Dromio!

SIRACUSALI DROMİO - Ben değiştim efendiciğim, değil mi?

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Sanırım ruhça değiştin. Tıpkı benim gibi.

SIRACUSALI DROMİO - Hayır, efendiciğirri. Yalnızca ruhum değil, bedenim de.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Ama eski kılgındasın.

SIRACUSALI DROMİO - Hayır, hayır., maymunum.

LUCIANA - Görünümünü değiştirmişsen, eşek olmuşsundur.

SIRACUSALI DROMİO - Doğru... Hanım enseme biniyor; ben de bunun için can atıyorum. Evet, kesinlikle eşeğim. Eşek olmasaydım, onun beni tanıdığı gibi ben de onu tanıyacaktım.

ADRIANA 7 Haydi, haydi,.. Artık efendi ve uşağı bir olup benim acılarımla alay ederlerken, ellerimi yüzüme kapatıp da ağlayacak mıyın ben? Öylesine budala olmayacağım. Yemeğe buyurun, efendim. Dromio, sen kapıyı bekle. Kocacığım, bugün seninle yukarda başbaşa yemek yiyeceğim; sayısız yaramazlıklarını sana açığa vurduracağım. Bana bak herif, efendini arayan olursa, yemekte olduğunu söylersin ve kimseyi bırakmazsın. Gel, kardeşim. Dromio, kapıcılığı iyi başar!

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Dünyada mıyım, cennette mi, cehennemde mi? Uyuyor muyum, uyanık mıyım? Çıldırdım mı, yoksa aklım başımda mı? Bunlar beni

tanıyor, ben kendimi tanımıyorum. Ne derlerse onu diyeceğim ve sonuna dek dayanacağım. Bu sis içinde bütün serüvenleri göze aldım.

SIRACUSALIDROMIO - Efendiciğim, kapıcılık mı edeceğim?

ADRIANA - Evet. içeri kimseyi sokma; yoksa beynini patlatırım!

LUCIANA - Gelin, gelin Antipholus, yemeğe geç kaldık.

(Çıkarlar.)

ÜÇÜNCÜ PERDE

SAHNE I

Ephesuslu Antipholus 'un evinin önü.

Ephesuslu Antipholus, Ephesuslu Dromio, Angela ve Balthazar girerler.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Sinyor Angelo, kusura bakmayın. Geç kaldım mı karım pek hırçınlaşır. Ona zincirini yaptırmak için sizin dükkânda kalarak geciktiğimi ve zinciri yarın eve getireceğinizi söylersiniz. İşte bana kafa tutan uğursuz da şu. Sözde pazar yerinde bana raslamış.. ben onu dövmüşüm., kendisine bin altın mark verdiğimi ileri sürmüş ve paraları istemişim. Evimi, karımı yadsımışım... Seni sarhoş seni! O sözlerden amacın neydi?

EPHESUSLU DROMİO - Siz ne söylerseniz söyleyin, efendim; benim yine bildiğim bildiktir. Beni pazar yerinde dövdüğünüze kendi eliniz tanık. Derim parşömen, vurduğunuz tokatlar da mürekkep olsaydı, kendi el yazınız benim bildiğimi size de anlatacaktı.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Sen eşeğin birisin aslında!

EPHESUSLU DROMİO - Doğru! Uğradığım hak-

sızlıklara, yediğim yumruklara bakılırsa öyle olacak. Tekmelenince ben de karşılık olarak tekmelemeliyim. Bu durumdaysa çiftelerimden uzak durmanız ve bir eşekten sakınmanız gerektir.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Neşesiz duruyorsunuz Sinyor Balthazar. Dilerim sofram iyi niyetimi ve sizi candan karşıladığımı gösterir.

BALTHAZAR - Ben güzel yiyeceklerinize pek değer vermem. Gözümde en büyük değeri olan, beni iyi karşılayışınızda.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Ama, Sinyor Balthazar, güler yüzle tatlı dilin en bolu bile, şöyle bir tabak güzel et ya da balık yemeğinin yerini tutabilir mi?

BALTHAZAR - Tadına doyulmaz yemekler her yerde bulunur; herhangi biri de yemeği böyle sunabilir.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - İyi kabulse daha böldür; çünkü yalnızca sözdür, başka bir şey değil.

BALTHAZAR - Az yiyecek ama bol iyi karşılamadan, neşeli bir şölen çıkar. "" "'"

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Elisıkı ev sahipleri ve boğazsız konuklar için öyledir. Ama, sunduklarım ne denli sıradan şeyler olursa olsun, yine de iyi karşılayın. Yemeklerin daha iyisini bulabilirsiniz; ancak daha candanını bulamazsınız. Ama., bu da nesi? Kapım kilitli. Git, söyle açsınlar.

EPHESUSLU DROMIO - Maud, Bridget, Marian, Cicely, Gillian, Jen!

SIRACUSALI DROMIO *(İçeriden.)* - Mankafa, dolap beygiri, iğdiş horoz, zıpır, ahmak, paçavra parçası! Ya kapıdan defol ya orada nöbet bekle! insana bir tanesi bile

çok gelirken, bunca kızı niçin çağırıyorsun? Kız adlarıyla büyü mü yapacaksın? Haydi, çek arabanı kapıdan!

EPHESUSLU DROMIO - Şu işe bakın! Nasıl bir paçavra parçası bize kapıcı olmuş? Efendim sokakta bekliyor.

SIRACUSALI DROMIO *(İçerden.)* - Nereden geldiyse oraya dönsün. Sonra ayaklarından soğuk alır.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Kim o içeride konuşan? Hey., açsana kapıyı!

SIRACUSALI DROMIO - Peki efendim, siz nedenini söyleyin; ben de zamanını.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Nedenini mi? Karnımı doyuracağım. Bugün daha yemek yemedim.

SIRACUSALI DROMIO *(İçerden.)* - Bugün burada olmaz. Ne zaman olanak bulursanız o zaman gelin.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Sen kim oluyorsun ki beni kendi evime girmekten alıkoyuyorsun?

SIRACUSALI DROMIO *(İçeriden.)* - Şimdilik kapıcıyım, efendim. Adım da Dromio'dur.

EPHESUSLU DROMIO - Uğursuz, hem adımı, hem işimi çalmışsın. Birinin şimdiye dek hiç hayrı dokunmadı; ötekinden de hep zarar gördüm. Bugün benim yerime Dromio olsaydın, ya suratını bir atla ya da adını bir eşeğinkiyle değiştirirdin.

LUCE *(İçeriden.)* - Bu ne gürültü! Dromio, kim o kapıdakiler?

EPHESUSLU DROMIO - Efendimi içeriye al, Luce.

LUCE *(İçeriden.)* - Dinim hakkı için olmaz. Pek geç kalmış... Efendine öyle söyle.

EPHESUSLU DROMIO - Hey Tannm! Güleyim! Bir özlü sözle saldırıya geçeyim; sopamın tadına bakar mısın?

LUCE - Al benden de bir özlü söz: Ne zaman? Söyleyebilir misin?

SIRACUSALI DROMIO *(içeriden.)* - Eğer adın Luce ise, Luce, iyi yanıt verdin.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Hey., küçük! Duyuyor musun? Umarım ki bizi içeriye alırsın.

LUCE (içeriden.) - Sanki size önermişim de...

SIRACUSALI DROMIO -... siz de hayır demiştiniz.

EPHESUSLU DROMIO - Ha gayret! Tam yerinde oldu... Vuruşa vuruş.,.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Sürtük, aç kapıyı gireyim, ı ':' ••

LUÇE *(içeriden.)* - Söyleyebilir misiniz, kimin hatırı için?

EPHESUSLU DROMIO - Kapıya güçlü vurun, efendim.

LUCE *(içeriden)* - Bırak, çatlayıncaya dek vursun.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Kapıyı bir kırarsam, bunlar için seni epey ağlatacağım, küçük.

LUCE *(içeriden.)* - Ne çıkar! Kentte ceza için bir çift tomruk hazır.

ADRIANA *(içeriden.)* - Kim bu kapının önünde gürültü eden?

SIRACUSALI DROMIO *(içeriden.)* - Dinim hakkı için sizin kasaba başı boş adamların elinde çile dolduruyor.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Siz misiniz, kancığım? Daha önce gelseydiniz ya!

ADRIANA *(İçeriden.)* - Karınız mı? Kaçık efendi, defolun kapımdan!

EPHESUSLU DROMIO - încindiyseniz, efendiciğim, bu kaçık sözü de tuzu biberi oldu.

ANGELO - Burada ne yiyecek, ne iyi karşılama var. Birinden birini hoşnutlukla kabul edecektik.

BALTHAZAR - Hangisi daha iyidir diye tartışırken, ikisinden de olduk.

EPHESUSLU DROMIO - Kapıda bekliyorlar, efendiciğim. Onları buyur etseniz...

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Sanırım buralarda bir şeyler dönüyor ki içeriye giremiyoruz.

EPHESUSLU DROMIO - Hele giysileriniz de ince olsaydı çevredekileri daha iyi duyacaktınız. Yemeğiniz içeride sıcak; siz burada soğuktasınız. Böyle atlatılış, insanı kudurtur.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Git, bana bir şey getir... Kapıyı kıracağım.

SIRACUS ALI DROMIO *(İçeriden.)* - Hele bir şey kırın; kırın ki ben de sizin beyinsiz kafanızı parçalayayım.

EPHESUSLU DROMIO -. İnsan verdiği sözü tutmayıp sizi kırabilir; söz havadan başka bir şey değildir. Ama arkadan iş görmektense, bunu yüz yüze yapmak daha iyi.

SIRACUSALI DROMIO - Öyle görünüyor ki bir şeyler kırmak istiyorsun. Veba çarpsın seni, kaba herif!

EPHESUSLU DROMIO - Artık çok oldunuz. Rica ederim, bırak da gireyim.

SIRACUSALI DROMIO - Hay hay... Maymunlar tüysüz, balıklar yüzgeçsiz kalınca...

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Kapıyı zorla açacağım. Git bana bir maymuncuk getir.

EPHESUSLU DROMIO - Tüysüz bir maymun mu, efendiciğim? Bunu mu demek istiyorsunuz? Yüzgeçsiz balık yoksa hiç olmazsa tüysüz maymun var. Bir maymuncuğun yardımıyla içeriye girebilirsek, epey maymun yolacağız!

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Haydi, durma... Bir demir kazık bul getir.

BALTHAZAR - Sabırlı olun, efendim., yapmayın. Böylece kendi ününüzle dövüşüyor, eşinizin lekesiz namusunu bir kuşku çevresi içine sokuyorsunuz. Bir söz daha: Onun aklı, namusu, erdemi, olgunluğu ve alçakgönüllülüğü konusundaki uzun deneyiminiz şunu gösterir ki, bu işte belki de sizin beklemediğiniz bir neden var. Ve hiç kuşku duymayın; bu saatte kapıların neden yüzünüze kapandığını, o, kesinlikle size anlatacaktır. Beni dinleyin, sessizce aynlın. Hep birlikte Kaplan Lokantası'nda karnımızı doyuralım, akşama doğru siz yalnız döner ve bu garip karşı koymanın nedenini öğrenirsiniz. Böyle, günün en civcivli zamanında içeriye zor kullanarak girmeye kalkışırsanız, ortaya çirkin dedikodular yayılır. Bayağı kalabalığın henüz lekelenmemiş saygınlığınıza karşı olan kuşkuları sinsice sokulur ve ölümünüzde mezarınıza bile yerleşir. Çünkü, bir karaçalma, başka bir karaçalmayı, o da başkasını doğurur ve yerleştiği yerde sonsuza dek kalır.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Sız kazandınız. Buradan sessizce ayrılacağım. Şen kalmanın güçlüğüne karşın, neşeli olmaya niyetliyim. Söyleşmesi hoş bir kadın tanırım. Güzel ve zeki, yabanıl ama aynı zamanda uysaldır.

Karnımızı onun evinde doyururuz. Bu kadın yüzünden karım, inanın ki haksız olarak, çoğu kez bana çıkışmıştır. Yemek yemek için oraya gideceğiz. *(Angelo 'ya.)* Haydi evinize dönün ve zinciri getirin. Şimdiye dek bitirmişlerdir. Onu, rica ederim, dosdoğru Kirpi'ye getirin. Gideceğimiz ev oradadır. O zinciri yalnızca karımı küçük düşürmek için ev sahibesine armağan edeceğim. Çabuk olun, sevgili dostum. Kendi kapılarım beni kabul etmiyorsa, bana sevgi duyup duymadıklarını anlamak için başka kapıları çalacağım.

ANGELO - Birkaç saat soma sizi orada bulurum.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Lütfen. Bu şaka bana biraz pahalıya oturacak.

(Çıkarlar.)

SAHNE II

Aynı yer.

Luciana ve Siracusalı Antipholus girerler.

LUCIANA - Bir kocaya düşen görevi böyle nasıl unutabilirsiniz? Daha aşkın baharında, nasıl olur da aşk filizleriniz nefretten kurur, Antipholus? Aşk yapısı daha kurulması bitmeden mi göçsün? Kardeşimle zengin olduğu için evlendinizse, yine servetinin hatırı için ona daha iyi davranın. Bir başkasını seviyorsanız, o işi gizlice yapın. Yasal olmayan aşkınızı körletici görünüşlerle maskeleyin; kardeşim onu gözlerinizde okumasın. Diliniz kendi onursuzluğunuzu anlatmasın. Tatlı bakın, güzel konuşun, vefasızlığı süsleyin; kötülüğü öyle bir kılığa sokun ki, erdeme benzesin. Yüreğiniz kötüyse bile, görünüşünüz iyi olsun. Günaha bir ermiş tavrı takınmasını öğretin; ona bağlı olmayışınızı gizleyin. Bunu ona duyurmanıza ne gerek var? Siz hiç yaptıklarıyla övünecek denli saf bir hırsız gördünüz mü? Hem yatağınızı savsaklamanız, hem bunu ona gözlerinizde apaçık okutmanız iki katlı bir suçtur, iyi yönlendirilen ayıp, görünüşünü şöyle böyle düzeltir; kötü dav-

ranışlan, kötü söz iki kat ağırlaştırır. Ne yazık, zavallı kadınlar! Kanmaya hazır olan bizleri yalnızca sevdiğinize inandırın; kol başkalarında da olsa, bize yeni gösterin. Biz sizin davranışlarınızla döneriz; bizi dilediğiniz gibi etkileyebilirsiniz. Sevgili kardeşim, haydi içeri girin; kız kardeşimi avutun, sevindirin, ona karım deyin. Dalkavukluğun tatlı soluğu bir kavganın önüne geçebildikten sonra, azıcık yalan söylemek de kutsal bir görev olur.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Sevgili hanımefendi; hanımefendi diyorum, çünkü sizi hangi adla çağıracağımı bilmiyorum; benimkini nasıl bir mucizeyle öğrendiğinizi de anlayamadım. Bilginize ve güzelliğinize bakılırsa dünyamızın olağanüstü bir varlığısınız; bu dünyadan bile değilsiniz; tanrısalsınız. Sevgili yaratık, düşünmek ve konuşmak yollarını öğretin bana. Yanlışlıklar içinde şaşırmış, zayıf, sığ ve cansız olan kaba dünyalı anlayışımın önüne, aldatıcı sözlerinizin gizli anlamını serin. Temiz ve içten ruhumu niçin bilinmez yurtlarda dolaştırıp yitirmeye uğraşıyorsunuz? Bir tanrı mısınız? Beni yeniden mi yaratacaksınız? Öyleyse değiştirin beni., gücünüze boyun eğmeye hazırım. Ama ben bensem, çok iyi biliyorum ki ağlayan kız kardeşiniz karım değildir. Onun yatağına hiçbir saygı ve sevgi borcum yoktur. Dahası da var; asıl sizin için bir ilgi, bir bağlılık duyuyorum. Güzel su perisi, ablanın gözyaşı selinde boğmak için beni türkülerinle çekip sürükleme! Şarkını kendin için söyle, denizkızı; delice tutulayım. Gümüş dalgaların üstüne altın saçlarını ser; bir yatakmış gibi üzerine uzanayım ve bu olağanüsütü düşlem içinde düşüneyim ki, böyle ölebilen, ölümle çok şey kazanır. Işıktan sevgim batarsa bırak boğulsun.

LUCIANA - Çıldırdınız mı? Bunlar nasıl sözler?

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Çıldırmadım; ama şaşkınım, nedenini de bilmiyorum.

LUCIANA - Bu, sizin gözünüzün bir kusuru.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Işıklarınızı çok yakından seyretmekten olmuştur, güzel güneş!

LUCIANA - Bakmanız gereken yere bakın; görüşünüz durulsun.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Gözleri kapamak, karanlığa bakmak gibi bir şey, sevgili!

LUCIANA - Bana niçin sevgili diyorsunuz? Onu kız kardeşime söyleyin.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Kız kardeşinin kız kardeşine...

LUCIANA - Yani benim kız kardeşim...

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Hayır, bu sensin.. Benim kendimin en sevgili parçası, gözümün parlak gözü, sevgili yüreğimin daha sevgili yüreği, besinim, servetim, tatlı umutlarımın amacı, toprağımın biricik göğü ve gökten istediğim pay!

LUCIANA - Bütün bunlar kız kardeşimindir. Değilse bile olması gerek!

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - O kız kardeş sen ol, ruhum benim; çünkü ben seni istiyorum. Seni seveceğim ve seninle ömrümü geçireceğim. Henüz ne senin kocan var, ne benim karım; elini ver bana.

LUCIANA - O., yavaş efendim., yavaş olun biraz! Kardeşimi bulup danışmalıyım.

(Çıkar. Siracusalı Dromio girer.)

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Hayrola, Dromio, nereye böyle hızlı hızlı?

SIRACUSALI DROMİO - Beni tanıyor musunuz, efendim? Ben Dromio muyum? Adamınız mıyım? Kendim miyim?

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Dromiosun.. benim adamımsın.. kendinsin.

SIRACUSALI DROMİO - Ben eşeğin biriyim; bir kadının kocasıyım; kendimde de değilim.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Hangi kadının kocası? Hem nasıl oluyor da kendinde değilsin? >

SIRACUSALI DROMİO - Artık kendi kendimin değilim, efendim; bir kadına aitim. Yakama yapışmış, benim üzerimde hak ileri süren, peşimi bırakmayan, beni kesinlikle ele geçirmek isteyen bir kadın.

- .SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Üzerinde nasıl bir hakileri sürüyor?

SIRACUSALI DROMİO - Eh işte, efendim... Bir insan atı üzerinde nasıl bir hak ileri sürerse, tıpkı öyle. Beni bir hayvana sahip çıkar gibi istiyor. Ama ben hayvan olduğum için değil., asıl hayvanın büyüğü kendi de, o yüzden beni istiyor.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Nasıl bir şey?

SIRACUSALI DROMİO - O.. pek oturaklı, pek saygılı biri. İnsanın sayın efendimiz diye seslenmeden konuşamayacağı kimselerden. Bu pazarlıkta kazancım pek zayıf, ama yine de yağlı bir evleniş.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS. - Ne demek istiyorsun? Yağlı evleniş nasıl olurmuş?

SIRACUSALI DROMİO - Bu kadın mutfak hizmet-

çisi, efendim. Baştan aşağı, tepeden tırnağa yağ. Ne işe yarayacağını kestiremiyorum. Ondan bir meşale yapmak, kendi ışığında yine kendisinden kaçmak en doğru iş olur. Sırtındaki içyağh paçavraların Lehistan'da tam bir kış yanabileceğine kefilim. Kıyamete dek yaşarsa, kesinlikle bütün dünyadan bir hafta daha çok yanacaktır.

SIRACUSALIANTIPHOLUS - Rengi nasıl?

SIRACUS ALI DROMIO - Pek koyu.. tıpkı kunduram gibi... Ama yüzünü onun gibi temiz sanmayın. Neden mi diyeceksiniz? Öyle bir terliyor ki insan neredeyse ayak bileklerine dek çamura batacak.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Suyun düzeltebileceği bir kusur bu.

SIRACUSALI DROMIO - Hayır efendim, yaradılışı öyle. Nuh tufanı olsa yine hakkından gelemez.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Adı ne? V

SIRACUSALI DROMIO - Mendaze, efendim. Ama adini üç kat yapsak, yani üç endaze onu kalçadan kalçaya ölçemezi

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Desene hatırı sayılır derecede geniş. r

SIRACUS ALİ DROMIO - Baştan ayağa boyu ne kadarsa, kalçadan kalçaya eni de o kadar. Sizin anlayacağınız, efendim, küre gibi yusyuvarlak, üzerinde bütün ülkeleri bulabilirsiniz.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - İrlanda vücudunun neresinde'?

SIRACUSALI DROMIO - Kuyruk sokumunda, efendim; kara bataklıklardan anladım.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - İskoçya neresinde?

SIRACUSALIDROMIO - Onu da kıraçlığından buldum; avucunun içinde.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Ya Fransa?

SIRACUSALI DROMIO - Alnında. Silahlı, çatık, saçlarıyla savaşa tutuşmuş.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - ingiltere neresinde?

SIRACUSALI DROMIO - Kireçli kayaları aradım; ama beyaz renkte bir şeye raslamadım. Belki de çenesinde olacak. Çünkü Fransa ile onunla arasında tuzlu bir akıntı var.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - ispanya neresinde?

SIRACUSALI DROMIO - Vallahi göremedim; ancak sıcaklığını soluğunda duydum.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Ya Amerika? Hindistan?

SIRACUSALI DROMIO - Burnunun üstünde, efendim. Baştan aşağı yakutlar, akikler, safirlerle bezenmiş. Hepsi zengin görünümlerini ispanya'nın sıcak soluğuna uzatmış. İspanya da o burunda yüklenmek üzere boyuna filolarla gemi yolluyor.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Ya Belçika? Ya Hollanda?

SIRACUSALI DROMIO - Aman efendim, öylç.aşağılara bakmadım. Sözün kısası bu ırgat ya da falcı, üzerimde hak ileri sürmeye kalkıştı; beni Dromio adıyla çağırdı; kendisine bağlanmış olduğuma antlar içti. Vücudumdaki gizli nişanları bir bir anlattı. Örneğin, omuzumdaki işaret, sol kolumdaki büyük" siyil, koynumdaki ben., sözün kısası, öyle şaşırdım, öyle ürktüm ki cadıdan kaçar gibi ordan uzaklaştım. Eğer göğsüm inançla dolu ve yüre-

ğim çelikten olmasaydı, kesinlikle beni bir fino köpeğine döndürür; bana dolap çarkı çevirtirdi.

SIRACUSALIANTIPHOLUS - Haydi, koşa koşa limana git. Kıyıdan herhangi bir yöne rüzgâr esiyorsa, bu geceyi bu kentte geçirmeyeceğini. Hazır gemi bulursan, hemen pazar yerine koş. Sen dönünceye dek ben oralarda dolaşırım. Herkes bizi tanıdığına, bizse kimseyi tanımadığımıza göre, piliyi pırtıyı toplayıp kaçmanın zamanıdır.

SIRACUSALI DROMIO - İnsan, bir ayıdan canını kurtarmak için nasıl kaçarsa ben de karım olduğunu ileri süren o kadından öyle kaçıyorum.

(Çıkar.)

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Buralarda büyücülerden başka kimse yok. İş işten geçmeden uzaklaşmalıyım. Beni kocam diye çağıranı, yüreğim kanlığa istemiyor, nefretle karşılıyor; ama bu denli tatlı, üstün bir güzellikte bulunan, varlığı ve sözleri bu denli büyüleyici olan dilber kız kardeşi, az kalsın beni kendi kendimi aldatmaya sürükleyecekti. Ama yıkımımın suçlusu olmamak için deniz kızının türkülerine kulaklanmı tıkayacağım.

(Angelo girer.)

ANGELO - Bay Antipholus...

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Evet, adım bu!

ANGELO - Adınızı pek iyi bilirim. İşte zincir, buyurun. Size Kirpi'de yetiştiririm sanmıştım. Oysa henüz bitmemiş, o yüzden geciktim.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Bunu ne yapmamı istiyorsunuz?

ANGELO - Keyfiniz neyi isterse, efendim. Onu sizin için yaptım.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Benim için mi? Ben böyle bir şey ısmarlamadım.

ANGELO - Yalnızca bir iki kez değil, yirmi kez söylediniz. Haydi, onunla evinize gidin ve karınızı sevindirin. Az sonra, yemek zamanı sizi görmeye geleceğim; zincirin parasını o zaman alırım.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Parayı şimdi alsanız daha iyi. Belki bir daha ne zincirin yüzünü görürsünüz, ne de paranın...

ANGELO. - Çok şakacısınız efendim, hoşça kalın.

(Çıkar.)

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Ne düşüneceğimi bilemiyorum; ama, armağan edilen böyle güzel bir zinciri geri çevirecek denli budala bir adam da yoktur, sanırım. Sokak başlarında altın armağanlarla karşılaştıktan sonra insan buralarda geçinmek için hiç sıkıntı çekmeyecek. Pazar yerine gidip Dromio'yu beklemeli. Hazır gemi varsa, hemen yola çıkarız.

(Çıkar.)

DÖRDÜNCÜ PERDE

SAHNE I

Kentte bir alan.

Bir tüccar, Angelo ve üniformalı bir görevli girerler.

TÜCCAR - Biliyorsunuz, borcunuzun ödenme zamanı ta Paskalya'da gelmişti. O zamandan beri sizi pek üzmek istemedim. Yine de üzmezdim; ama İran'a yolculuğa çıkıyorum. Altına gereksinmem var. Onun için, ya hemen borcunuzu ödersiniz; ya da sizi bu görevliye tutuklatırım.

ANGELO - Size borcum olan para kadar Antipholus'tan alacaklıyım. Sizinle karşılaşmadan az önce kendisine bir zincir vermiştim; saat beşte parasını alacağım. Benimle onun evine dek gelme iyiliğinde bulunur musunuz? Böylece borcumdan kurtulur, size de minnet duyarım.

(Ephesuslu Dromio ile EphesusluAntipholus girerler.)

GÖREVLİ - O sıkıntıdan da kurtuldunuz; işte kendisi geliyor.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Ben kuyumcunun

evine uğrarken, sen de git bir urgan parçası satın al. Karımla yardakçılarına güpe gündüz beni evime sokmamak nasıl olurmuş anlatmak için onu sunacağım. Hah, işte kuyumcu! Haydi, sen doğru git, ipi al ve eve, bana getir.

EPHESUSLU DROMIO - Bin liralık yıllık gelir alınm. îp ahnm!

(Çıkar.)

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Sözünüze bel bağlayan insan sakınmalı. Hem sizin geleceğinizi, hem de zinciri söz verdim; ne zincir geldi, ne kuyumcu göründü. Olasıdır ki, bir zincirle bağlanırsa, sevgimiz çok uzun sürer diye korktunuz da gelmediniz.

ANGELO - Pek yerinde olan keyfinize sığınarak şu belgeyi vereyim, işte son kıratına kadar zincirinizin ağırlığı; altının inceliği; el emeği... Bütün bunlar, sizi bana şu beye olan borcumdan üç duka daha çok borçlu etti. Rica ederim, borcumu benim hesabıma kendisine hemen ödeyin. Çünkü yola çıkmak üzere; bunu bekliyor.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Üzerimde bu kadar para yok. Aynı zamanda, kentte biraz işim var. iyi yürekli sinyor, lütfen bu yabancı beyi evime dek götürün; zinciri de birlikte alın ve kanma parayı ödemesini söyleyin. Hem belki, ben de size yetişirim.

ANGELO - Öyleyse zinciri karınıza siz kendiniz mi götüreceksiniz?

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Hayır, hayır, siz götürün; belki ben geç kalınm.

ANGELO - Hayhay efendim. Zincir yanınızda mı?

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Benim üzerimde yoksa, umarım sizin üzerinizdedir. Yoksa, eli boş dönecek-siniz.

ANGELO - Aman rica ederim, zinciri verin bana. Rüzgârla suların yükselmesi bu beyi bekliyor. Hem, aslında benim yüzümden çok gecikti.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Allah Allah! Sözünüzde durmayarak Kirpi'ye gelmeyişinizi örtbas etmek için mi bu oyuna başvuruyorsunuz? Zinciri oraya getirmediniz diye, asıl ben çıkışmalıyım. Oysa ağzı kalabalık kadınlar gibi, gürültüye önce siz başladınız.

TÜCCAR - Zaman geçiyor. Rica ederim, çabuk olun.

ANGELO - Görüyorsunuz ya, beni nasıl sıkıştırıyor. Zinciri...

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Dedim ya... Zinciri karıma götürün, parasını alın.

ANGELO - Haydi, haydi... Onu az önce size verdiğimi biliyorsunuz. Eve ya zinciri gönderin ya da beni zinciri aldığınızı gösteren bir şeyle oraya yollayın.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Öööf.. şakanın tadını kaçırıyorsunuz artık. Zincir nerede, rica ederim, gösterin.

TÜCCAR - Benim işimde böyle oyunların yeri yok sayın efendim, verip vermeyeceğinizi söyleyin. Vermeyecekseniz, ben de bu adamı görevliye teslim edeyim.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Size vermek mi? Ne verecekmişim?

ANGELO - Bana zincirden ötürü borçlandığınız parayı.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Zinciri almadıkça borcum olamaz.

ANGELO - Biliyorsunuz ki size onu yarım saat önce verdim.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Bana hiçbir şey vermediniz. Böyle söylemekle beni aşağılıyorsunuz.

ANGELO. - Onu size verdiğimi yadsımakla asıl siz beni aşağılıyorsunuz. Düşünün, bu saygınlığıma nasıl dokunur.

TÜCCAR - Görevli efendi, tutukla bu adamı. Şikayetçisi benim.

GÖREVLİ - Sizi tutukluyor ve Duka'nın adına sözümü dinlemenizi istiyorum.

ANGELO - Namus ve saygınlığım gidiyor. Ya hesabıma bu parayı ödemeye razı olun, ya da ben de sizi görevliye tutuklatacağım.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Almadığım bir şeyin parasını sana ödemeye razı olmak! Budala herif, yürekliysen beni tutuklattır bakayım.

ANGELO - işte tutuklama akçası, görevli efendi. Şu adamı tutukla. Beni bu durumda böyle açık açık aşağılayan kardeşim olsa, tutuklatırdım.

GÖREVLİ - Sizi tutukluyorum. Şikayeti işittiniz.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Güvence parası yatırmcaya dek söylediklerinize uymaya hazırım. Ama kuyumcu efendi, bu şaka size pek pahalıya, dükkanınızdaki bütün altınların tutarına mal olacak.

ANGELO - Efendi, efendi... Ben hakkımı Ephesus'un yasalarıyla alacağım; sizse rezil olacaksınız. Buna hiç kuşku yok.

(Siracusalı Dromio girer.)

SIRACUSALIDROMIO - Limanda Epidamnum'dan bir gemi var, efendiciğim; kaptanın dönmesini bekliyor. Sonra hemen yola çıkacak. Eşyamızı yükledim; yağ, pelesenkli ilaç, ispirtolu içki de aldım. Gemi tığ gibi, her hazırlığı tamam. Karadan elverişli bir rüzgâr neşeli neşeli esiyor. Bekledikleri, bir kaptan, bir de sizsiniz.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Al bir deli daha! Yaygaracı herif, beni bekleyen hangi Epidamnum gemisi?

SIRACUSALI DROMIO - Beni yolculuk için yer ayırtayım diye yolladığınız gemi.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Sarhoş kerata, ben seni ip satın almaya yolladım, ipi ne yapacağımı da anlattım.

SIRACUSALI DROMIO - ipe çekilmeye gönderdiniz desek bari, efendim. Beni limana yolladınız, bir gemi bulayım diye.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Bu işin tartışmasını daha geniş bir zamanıma bırakıyorum. Kulaklarına beni daha dikkatli dinlemeyi öğreteceğim. Uğursuz, çek arabanı! Doğru Adriana'ya. Bu anahtarı ona ver. Söyle ki üzeri bir Türk seccadesiyle örtülü masanın gözünde, bir kese duka altını vardır; onları bana göndersin. Sokakta tutuklandığımı ve bunu güvence olarak yatırıp kurtulacağımı anlat. Haydi durma, pis köle, defol! Haydi görevli efendi, gidelim; o gelene dek tutukevine...

(Tüccar, Angelo, Görevli ve Ephesuslu Antipholus çıkarlar.)

SIRACUSALI DROMIO - Adriana'ya.. yani yemek

yediğimiz ev. Mendaze'nin kocası olduğumu ileri sürdüğü yer. Pek de iri bir şey! Sanırım, kollarımın arasına sığmaz bile. Ama ne yapalım, istemeye istemeye de olsa, oraya gitmek gerek. Uşakların görevi efendilerinin dediklerini yerine getirmektir.

(Çıkar.)

SAHNE II

Ephesuslu Antipholus 'un evi.

Adriana ve Luciana girerler.

ADRIANA - Ah Luciana, demek seni baştan çıkarmaya çalıştı? Acaba candan gönülden yalvardığını açıkça gözlerinde seçebildin mi? Evet mi, hayır mı? Solgun muydu, kızarmış mıydı? Şen miydi, yoksa üzgün mü? Yüreğindeki çarpışmaların yüzüne yansımasından neler sezdin?

LUCİANA - Önce onun üzerinde herhangi bir hakkınız olduğunu yadsıdı.

ADRIANA - Hiçbir hak tanımadığını söylemek istemiştir. Bu aşağılama daha ağır.

, LUCİANA - Sonra, buranın yabancısı olduğuna ant içti.

ADRIANA - Bu andı doğru; eski andını bozmasına karşın.

LUCİANA - Sonra, ben sizin için yalvardım.

ADRIANA - Ne yanıt verdi?

LUCİANA - Sizin için yalvardığını aşkı, o benden istedi.

ADRIANA - Nasıl, kandırıcı sözlerle sevgini çelmeye mi çalıştı?

LUCIANA - Öyle sözler ki, ciddi bir evlenme önerisinde söylense insanı kesinlikle evlilik coşkusuna düşürür. Önce güzelliğimi övdü., sonra konuşmamı.

ADRIANA - Gerektiği gibi yanıt verdin mi?

LUCIANA - Sabırlı olun, rica ederim.

ADRIANA - Kendimi tutamıyorum... Tutmayacağım, susmayacağım... Yüreğin beceremezse bile, hiç değilse dilin hıncını alsın ..O kambur, sakat, yaşlı, kuru, yüzü çirkin, vücudu daha çirkin, her yeri biçimsiz, kötü ahlaklı, kaba, sersem, alık, acımasız, yapısı bozuk, ruhu da bozuk heri[1] fin biridir.

LUCIANA - Böyle bir adam kıskanılır mı? Kötü bir şeyi yitiren, bunun için ağlamaz.

ADRIANA - Öyle ama., onun için, söylediklerimden büsbütün değişik' düşünüyorum; ama keşke başkalarının gözlerine daha kötü görünse. Kızkuşu, yuvasından uzaklaştıkça çığlık atar. Dilim onu ilençle anarken, yüreğim onun için dua ediyor.

(Siracusalı Dromio girer.)

SIRACUSALI DROMİO - Haydi çabuk! Çekmece., kese.. sevgili hanımlar.. çabuk, hemen!

LUCIANA - Niye öyle soluk soluğasın?

SIRACUSALI DROMİO - Çok koştum da.

ADRIANA - Efendin nerede, Dromio? iyi ya?

SIRACUSALI DROMİO - Ne gezer! Cehennemden daha kötü bir yerde... Kodese düştü. Aşınmaz, eskimez

giysilere bürünmüş bir zebani ensesinden yapıştı..; Katı yüreği baştan başa çelikle iliklenmiş bir zebani., bir iblis, bir cin., acımasız ve kaba., bir kurt., hayır, bundan da kötü... Baştan aşağı meşin üniformalar giyinmiş biri. Bir arkadan vuran dost, bir omuz okşayıcı... Yollardan, köşe bucaklardan, dar yerlerden geçiş hakkını geri alan bir herif.. Yanlış iz peşinde koşan, ama izin kokusunu da iyi alan bir tazı... Zavallı ruhları enseleyip yargılamadan önce cehenneme tıkan biri...

ADRIANA - Adam, neler söylüyorsun? Ne oldu?

SIRACUSALI DROMIO - îşin aslını bilmiyorum. Her ne olmuşsa olmuş, tutuklanmış.

ADRIANA - Ne? Tutuklandı mı? Söyle, kim tutuklattı onu?

SIRACUSALI DROMIO - Bunu bilmiyorum; ama, yakalayanı tanıyorum; meşinler giyinmiş biriydi. Kurtuluş güvencesi için, masanın gözündeki parayı hemen ona gönderir misiniz, hanımcığım?

ADRIANA - Haydi kardeşim, sen git, getir. *(Luciana çıkar.)* Şaşıyorum, borçluymuş da neden haberim olmamış? Söyle, bir senet yüzünden mi tutuklandı?

SIRACUSALI DROMIO - Hayır, senet yüzünden değil., daha sağlam bir şeyden... Bir zincir., bir zincir! Sesi duymuyor musunuz?

ADRIANA - Zincirin mi?

SIRACUSALI DROMIO - Yoo, çanın sesini; geç kaldım; gitmeliyim. Ondan ayrılırken saat ikiydi; şimdiyse biri vuruyor.

ADRIANA - Saatler de mi geri geliyor? Böylesini hiç duymamıştım.

SIRACUSALI DROMIO - Elbette... Saat bir çavuşa raslarsa, korkusundan hemen geri döner.

ADRIANA - Sanki zaman da borçluymuş... Ne delice şeyler söylüyorsun!

SIRACUSALI DROMIO - Zaman, iflas etmişin biridir; ödeyemeyeceği kadar borcu vardır. Yalnızca bu da değil... Zaman, hırsızdır da... Zaman, gece gündüz sessizce ve gizlice gelir derler; duymadınız mı? Zaman hem hırsız, hem borçlu olursa; karşısına bir çavuş çıkınca günde bir saat geri gitmeye hakkı olmaz mı?

(Luciana girer.)

ADRIANA - Haydi Dromio... işte para., doğru götür, teslim et ve efendini hemen eve getir. Gel, kardeşçiğim, düşünce beni yedi bitirdi... Ah, bü düşünce! Kimi zaman avuntum, kimi zaman acım olan bu düşünce!..

(Çıkarlar.)

SAHNE III

Kentte bir alan.

Siracusalı Antipholus girer.

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Kime raslasam selamı sarkıtıyor bana. Sanki hepsinin kırk yıllık dostuyum. Her biri beni adımla çağırıyor. Kimi para veriyor, kimi şölene çağınyor, kimi yapılmış bir iyiliğe karşı minnet duyduğunu söylüyor, kimi satılık öteberi gösteriyor. Az önce, bir terzi dükkânına çağırdı, benim için satın almış olduğu ipekli kumaşları gösterdi ve soma hemen orada ölçümü bile aldı. Kuşkusuz bütün bunlar gözbağcılık oyunları... Laponyalı büyücüler buralarda oturuyor olmalı.

(Siracusalı Dromio girer.)

SIRACUSALI DROMİO - İşte istediğiniz altınlar, efendiciğim. Hayır ola; yeniler giyinmiş şu Adem bozmasından kurtuldunuz ha? ..

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Ne altını? Hangi Adem'den söz ediyorsun?

SIRACUSALI DROMIO - Cenneti bekleyen Adem'den değil, tutukevini bekleyen Adem'den söz ediyorum. Hani canım, şu savurgan bir delikanlı için kesilmiş dana derisi içinde gezen, arkanızdan bir kötü melek gibi yetişen, sizi özgürlüğünüzü unutmanız için zorlayan adam!

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Söylediklerini anlamıyorum.

SIRACUSALI DROMIO - Anlamıyor musunuz? Oysa çok basit. Hani biri vardır, bir viyolonsel gibi meşin kılıf içinde gezer; yorgun efendileri zorla dinlenmeye götürür; sıfırı tüketmiş kimselere acıyarak onlara sürekli ve dayanıklı şeyler giydirir; topuzlu sopasıyla fellahın bıçağından çok iş görmek için rahatını bozar.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Nedir anlatmak istediğin yahu! Kolluk görevlisi mi?

SIRACUSALI DROMIO - Ta kendisi, efendim. Anlaşmalara bakan kolluk çavuşu... Senetlerini ödemeyenleri sorguya çeken, herkesi her zaman uykuya çekilecek sanıp "iyi uykular!" diyen kişi...

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Haydi efendi, bırak artık soytarılığı..Bu gece kalkacak gemi var mı? Hemen yola çıkabilecek miyiz?

SIRACUSALI DROMIO - Bir yolcu gemisinin bu gece yola çıkacağı haberini bir saat önce size verdim ya! O sırada, çavuş efendi yakanıza yapışmıştı... Dur buyruğunu alarak, yerinizde mıhlanıp kalmıştınız. Sizi kurtarmak için getirttiğiniz melekler de hazır, işte!

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Herif oynatmış... Ben de öyle ya! Birtakım düşlemler içinde bocalıyoruz. Kutsal bir güç bizi buralardan kurtarsa!

(Bir fahişe girer.)

FAHİŞE - Ne iyi raslantı, Bay Antipholus... Görüyorum ki kuyumcuyu bulmuşsunuz. Bana bugün söz verdiğiniz zincir bu mu?

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Savul şeytan, savul! Buyruk veriyorum sana... Beni baştan çıkarmaya çalışma!

SIRACUSALI DROMIO - Efendiciğim, şeytanın dişisi bu mu?

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Hayır, şeytanın ta kendisi.

SIRACUSALI DROMIO - Değil, daha kötü., şeytanın anası! işte, hafif bir kadın kılığında karşımıza çıkıyor. Kadınlar "Tanrı belamı versin!" dediler mi, "Tanrı beni hafif bir kadın yapsın!" demek isterler. Kitapta, onlar insana ışıklı melekler gibi görünürler diye yazılıdır. Işık ateşten olur, ateşse yakar. Bu kadınlar da insanı kül ederler. Sakın yaklaşma ona.

FAHIŞE - Siz de, uşağınız da pek şen insanlarsınız. Benimle gelir misiniz? Akşam yemeği için şuracıktan bir şeyler daha alalım.

SIRACUSALI DROMIO - Yemeği birlikte yemeye niyetiniz varsa, ki kesinlikle önünüze sulu yemek çıkaracaktır, uzun saplı bir kaşık bulmalısınız, efendiciğim.

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Niçin, Dromio?

SIRACUSALI DROMIO - Şeytanla birlikte karın doyuranın kaşığı uzun saplı olmalıdır derler de...

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Cadı kan, savul! Niçin bana yemekten söz ediyorsun? Hepimiz gibi, sen de bü-

yücünün birisin. Yalvarırım, bırak benim yakamı. Yıkıl karşımdan!

FAHİŞE - Öyleyse, ya öğle yemeği sırasında benden aldığınız yüzüğü ya da o yüzüğe karşılık söz verdiğiniz altın zinciri verin. O zaman hemen giderim, sizi rahatsız etmem.

SIRACUSALI DROMIO - Şeytanların çoğu bir tırnak kırıntısı, saman çöpü, bir kıl, bir damla kan, bir toplu iğne, bir fındık, bir kiraz çekirdeği isterler. Ama bu, hepsinden açgözlü., altın zincir istiyor! Aklınızı başınıza toplayın, efendiciğim. Ona istediğini verirseniz, şeytan zincirini bir sallar, bizim de ödümüz patlar.

FAHİŞE - Rica ederim efendim, ya yüzüğümü, ya zinciri... Umarım, beni dolandırmak istemezsiniz.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Defol cadı, defol! Haydi Dromio, kaçalım.

SIRACUSALI DROMIO - Gururdan kaç der, tavus... Bunu, sanınm bilirsiniz, hanımefendi!

(Siracusalı Antipholus ve Siracusalı Dromio çıkarlar.)

FAHİŞE - Antipholus kesinlikle çıldırmış olacak. Yoksa kendini böylesine küçük düşürmezdi. Benden aldığı yüzük kırk duka değerinde. Buna karşılık bir zincir söz vermişti. Şimdi ikisini de yadsıyor. Beni aklından kuşkulandıran, şimdiki çılgın davranışından başka, bugün yemekte bana anlattığı inanılmaz öykü. Kendi evinin kapısını yüzüne karşı kapamışlar. Belki de karısı üstüne ara sıra delilik nöbetleri geldiğini biliyor da onun için kapıyı aç-

madı. Başka çare yok, dosdoğru evine gitmeli; karısına, kocasının birden çıldırdığım ve evime girip zorla yüzüğümü aldığını söylemeli. En uygun yol olarak bunu seçiyorum. Kırk duka yitirmek, doğrusu hiç de işime gelmez!

(Çıkar.)

SAHNE IV

Bir sokak.

Ephesuslu Antipholus ve Görevli girerler.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Korkma ahbap, kaçacak değilim. Yanından ayrılmadan önce sana tutuklanmama neden olan alacağı karşılayacak kadar para bırakacağım. Karımın bugün tuhaf bir hali vardı. Gönderdiğim habercinin sözüyle, Ephesus'ta tutuklanmış olmama güç inanacaktır. Emin onun, bu onun kulaklarında hoş bir ses bırakmayacaktır.

(Ephesuslu Dromio, elinde bir urgan parçasıyla girer.)

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - işte bizim uşak, sanırım parayı getiriyor... Hey, ne haber? Getirdin mi istediğimi?

EPHESUSLU DROMİO - işte, efendim, inanın bana, bununla hepsinin hakkından gelirsiniz.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Para nerede?

EPHESUSLU DROMİO - Parayla bu ipi satın aldım.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Hay uğursuz, beş yüz duka altınına bir ip mi aldın?

EPHESUSLU DROMIO - O fiyata size beş yüz tane sağlayabilirim; efendim.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Ben seni ne iş için eve yolladım?

EPHESUSLU DROMIO - İp almaya yolladınız; aldım, döndüm.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Bak, ben de seni nasıl karşılıyorum!

(Döver.)

GÖREVLİ - Aman efendim, sabırlı olun!

EPHESUSLU DROMIO - Sabır bana gerek., belaya çatan benim!

GÖREVLİ - Haydi, sen de dilini tut!

EPHESUSLU DROMIO - Siz efendime söyleseniz de ellerini tutsak, daha iyi olmaz mı!

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Kahpe dölü., duygusuz kerata!

EPHESUSLU DROMIO - Keşke duygusuz olsaydım. Yumruklarınızın acısını duymazdım.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Sen yalnızca dayaktan anlarsın. Eşekler de böyledir.

EPHESUSLU DROMIO - Eşek olduğumdan benim de kuşkum yok. Uzun kulaklarımla bunu kanıtlayabilirsiniz. Doğduğum günden bu ana dek kendisine hizmet ettim de, bütün yaptıklarıma dayaktan başka karşılık görmedim. Üşürüm, dayakla ısıtır; terlerim, dayakla serinletir. Uyu-

yorsam, dayakla uyandım; oturuyorsam, dayakla kaldırır; sokağa çıkarken, dayakla dışarı fırlatır; eve dönünce, dayakla karşılar. Dilencinin piçi gibi, onu hep sırtımda taşırım. Beni sakat bıraktığı zaman da, sanırım kapı kapı, dayakla dileneceğim.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Haydi yürü.. Karım bu yana doğru geliyor.

(Adriana, Luciana, Fahişe, Pinch ve başkaları girerler)

EPHESUSLU DROMIO - Hanımcığım, *reşpice finem,* yani sonunu kolla! Daha doğrusu papağan gibi bir öngörü savuralım: Urgandan sakın!

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Hâlâ mı konuşuyorsun?

(Onu döver.) ,

FAHİŞE - Buna ne dersiniz? Kocanız deli değil mi?

ADRİANA - Kabalığına bakılırsa öyle olacak. Doktor Pinch, sizin üfürükçülüğünüz de vardır. Onun aklını yeniden başına getirin. Ne isterseniz vermeye hazırım.

LUCİANA - Aman Tanrım, bakışları ne ateşli, ne sert!

FAHİŞE - Bakın, nöbet onu nasıl titretiyor.

PİNCH - Uzatın elinizi, nabzınızı dinleyeyim.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - İşte elim... Kulağınız dinlesin.

(Vurur.)

PINCH - Ey bu adamın içine yerleşmiş olan şeytan, sana buyuruyorum ki, kutsal dualarıma teslim ol ve dosdoğru geldiğin karanlıklar ülkesine dön. Göklerdeki bütün azizlerin adıyla seni çağırıyorum.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Kes sesini, bunak üfürükçü; ben deli değilim.

ADRIANA - Ah zavallı açı çeken ruh., keşke olmasaydın.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Yaa... Oynaşların bunlar mı, küçük hanım? Bugün suçlu kapılar üzerime kapanırken, benden kendi evime girmek hakkı bile esirgenirken, demek şu safran suratlı herif evimde karın doyurup keyif ediyordu!

ADRIANA - Kocacığım, senin evde benimle birlikte yemek yediğine Tann tanıktır. Şimdiye dek de orada kalsaydın, bu rezilliğe, bu utanılacak duruma düşmemiş olacaktın.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Evde mi yemek yedim? Uğursuz! Sen söyle bakayım!

EPHESUSLU DROMIO - Doğruyu söylemek gerekirse, yemeği evde yemediniz, efendim.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Kapılar kilitli değil miydi? Sokakta kalmadım mı?

EPHESUSLU DROMIO - Dinim hakkı için kapılar kilitliydi; siz de sokakta kaldınız.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Beni kendisi azarlayıp kovmadı mı?

EPHESUSLU DROMIO - Evet, yalansız., kendisi azarladı.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Mutfak hizmetçisi

küstahça bağırmadı mı? Aşağılamadı mı? Bizimle eğlenmedi mi?

EPHESUSLU DROMIO - Elbette, öyle yaptı. Mutfak hizmetçisi sizinle eğlendi.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Ve ben öfkeyle oradan ayrılmadım mı?

EPHESUSLU DROMIO - Kuşkusuz, öfkeyle ayrıldınız. Kemiklerim tanığımdır; o zamandan beri öfkenizin acısını tadıyorlar.

ADRIANA - Abuk sabuk sözlerini terslemeyerek onu yatıştırmak acaba daha mı iyi olur?

PINCH - Zararı yok. Bu çocuk huyunu almış; suyunca gidiyor ve böylece çılgınlığını yatıştırıyor.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Kuyumcuyu, beni tutuklattırması için, sen kandırdın.

ADRIANA - Yazık! Kurtulman için gereken parayı, Dromio ile hemen yolladım. Koşa koşa gelip istemişti.

EPHESUSLU DROMIO - Benimle para mı yolladınız? Belki sevgiler, iyi dilekler yollamışsınızdır. Ama tek metelik bile asla, efendiciğim.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Sen bir kese altın almak için eve gitmemiş miydin?

ADRIANA - Geldi, beni buldu; paraları kendisine teslim ettim.

LUCIANA - Ben de tanığım.

EPHESUSLU DROMIO - Yalnızca ip satın almak için gönderildiğime Tanrıyla urgancı da benim tanığım.

PINCH - Hanımefendi; efendi de, kölesi de şeytanın elindeler. Solgun ve korkunç görünüşlerinden anlıyorum. Sıkıca bağlanıp bir yere kapatılmalıdırlar.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Söyleyin bakalım; sen, bugün beni niye evime sokmadın? Ya sen, altın kesesini niçin yadsıyorsun?

ADRIANA - Benim sevgili kocam, seni eve sokmamazlık etmedim.

EPHESUSLU DROMIO - Benim sevgili efendim, kimseden altın almadım; ama, açıkça söyleyeyim ki, bugün bizi sokakta bıraktılar.

ADRIANA - Düzenci herif, iki işte de yalan söylüyorsun.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Düzenci kahpe, sen her şeyde yalancısın ya.. Beni rezil etmek, beni herkesin maskarası bir iğrenç düşkün haline getirmek için ilençli bir takımla el ele verdin. Ama iyi bil: Beni böyle utanç verici bir durumda görmek isteyen gözleri, şu, tırnaklarla oyacağım.

(Pinch ve yardakçıları onu ve Ephesuslu Dromio 'yu bağlamaya çalışırlar.)

ADRIANA - Bağlayın, sıkı bağlayın! Yanıma yaklaşmasın.

PINCH - Başka yardımcı yok mu? Başka yardımcı yok mu? içindeki uğursuz ruh pek güçlü.

LUCIANA - Zavallı adam... Nasıl da soluk, nasıl da bitkin görünüyor.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Beni öldürecek misiniz? Hey, zindancı... Senin tutuklun değil miyim? Beni kaçırmalarına ses çıkarmayacak mısın?

GÖREVLİ - Efendiler, onu bırakın. Benim tutuklumdur, götüremezsiniz.

PİNCH - Gidin, şu herifi de bağlayın. Onun da aklından zoru var.

ADRIANA - Ne yapacaksın, huysuz görevli? **Pir** zavallı adamın böyle kendi kendini alçaltması, incitmesi hoşuna mı gidiyor?

GÖREVLİ - O benim tutuklum; bırakırsam borcunu bana ödetirler.

ADRIANA - Ayrılmadan önce seni sorumluluktan kurtaracağım. Beni hemen alacaklısına götür. Borcunun nasıl doğduğunu öğrenir öğrenmez ödeyeceğim. Sevgili doktor, onun sağ-esen eve götürülmesine göz kulak olun. Tannm, ne uğursuz gün!

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Seni uğursuz kahpe!

EPHESUSLU DROMIO - Efendiciğim, bakın sizin için ne sıkı bağlarla bağlandım.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Tanrı belanı versin, uğursuz! Beni çileden çıkarma!

EPHESUSLU DROMIO - Bir hiç için mi bağlanacaksınız? Delirin, benim iyi yürekli efendiciğim.. bangır bangır bağırın.

LUCIANA - Zavallıcıklar! Tanrı yardımcıları olsun. Ne boş şeyler düşünüyorlar.

ADRIANA - Haydi, götürün. Kardeşim, sen benimle kal.

(Pinch ve yardımcıları, Ephesuslu Antipholus ve Ephesuslu Dromio ile birlikte çıkarlar.)

ADRIANA - Söyleyin, şimdi; kimin şikayeti üzerine tutuklandı?

GÖREVLİ - Angelo adında bir kuyumcunun. Tanıyor musunuz?

ADRIANA - Tanırım. Nedir alacağı?

GÖREVLİ - İki yüz duka altını.

ADRIANA - Ne için borçlanmış?

GÖREVLİ - Kocanız kendisinden bir zincir almış.

ADRIANA - Benim için bir zincir ısmarlamıştı; ama almadı.

FAHIŞE - Bugün bildiğiniz gibi, kocanız bir çılgınlık nöbeti sırasında evime girdi; yüzüğümü aldı. O yüzüğü şimdi parmağında gördüm. Az sonra kendisine sokakta bir zincirle rasladım.

ADRIANA - Belki de öyledir, ama ben zinciri hiç görmedim. Haydi zindancı, götür beni kuyumcunun olduğu yere. işin içyüzünü bir an önce öğrenmeliyim.

(Siracusalı Dromio ile yalın kılıç Siracusalı Antipholus girerler.)

LUCIANA - Tanrım, acı bize... Yine kaçıp kurtulmuşlar.

ADRIANA - Hem bu kez yalın kılıç geliyorlar. Yardım isteyelim, bir daha bağlasınlar.

GÖREVLİ - Ah, öldürecekler bizi!

(Siracusalı Antipholus ile Siracusalı Dromio 'dan başka hepsi çıkar.)

SİRACUSALI ANTİPHOLUS - Anlaşıldı, bu cadılar kılıçtan korkuyorlar.

SIRACUSALIÜROMIO - Karınız olmak isteyen hanım bile şimdi sizden kaçıyor.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Doğru Centaur'a. Oradaki eşyayı al götür. Ah, bir sağ esen gemiye yerleşsek.

SIRACUSALI DROMIO - Bana inanırsanız, bu geceyi de burada geçirelim. Bize kötülük edemezler. Görmediniz mi? Bizimle tatlı tatlı konuştular, altınlar verdiler. Bence bunlar öyle sevimli bir halk ki, evliyiz diye boğazıma sarılan o çılgın et dağı olmasa ömrümün sonuna dek burada kalır, büyücülük öğrenirim.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Bütün kenti verseler, bu geceyi burada geçirmem. Haydi, durma. Eşyalarımızı gemiye yükletelim.

(Çıkar.)

BEȘÎNCÎ PERDE

SAHNEI

Manastır önünde bir sokak

Tüccar ve Angelo girerler.

ANGELO - Sizi geciktirdiğim için üzgünüm; ama inanın bana, alçakça yadsımasına karşın, zinciri benden almıştı.

TÜCCAR - Kentte nasıl tanınmış bir adamdır?

ANGELO - Olağanüstü iyi ve saygıdeğer, ünlü, son derece saygın, çok sevilmiş bir adamdır. Bütün kentte bir eşi daha yoktur. Tek sözü üzerine her zaman bütün servetimi alıp götürebilirdi.

TÜCCAR - Biraz yavaş söyleyin; şu gelen o olacak.

(Siracusah Antipholus ile Siracüsah Dromio girerler.)

ANGELO - Ta kendisi. Almadığına bu denli utanmazca ant içtiği zincir de boynunda. Sayın efendim, bana yakın durun; kendisiyle bir konuşayım. Sinyor Antipholus, şaşıyorum; nasıl oldu da şimdi açıkça taşıdığınız bu zinciri birçok şey söyleyerek, antlar içerek yadsımakla,

hem beni utanç ve sıkıntı içine düşürdünüz, hem kendinizi rezil ettiniz? Ödence parası, küçük düşmek ve tutuklanmaktan başka, bir de üstelik bu namuslu dostumu zarara soktunuz. O çekişmemiz olmasaydı, bugün yola çıkmış, denize açılmış olacaktı. Bu zinciri benden aldınız; bunu yadsıyabilir misiniz?

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Sanırım, sizden aldım. Hiçbir zaman da yadsımadım.

TÜCCAR - Yooo, yadsıdınız. Yalan yere ant bile içtiniz.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Yadsıma yoluna saptığımı, yalan yere ant içtiğimi duyan kim?

TÜCCAR - Ben, kendi kulaklarımla duydum; sen de pek iyi biliyorsun, Tanrı belanı versin, alçak! Ne yazık ki namuslu adamların yaşadığı yerde dolaşıyorsun.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Nasıl alçak bir adam olmalısın ki beni böyle suçluyorsun. Karşımda duracak cesaretin varsa, şimdi sana onurumu ve doğruluğumu kanıtlayacağım!

TÜCCAR - işte karşındayım, sana meydan okuyorum: Sen alçağın birisin!

(Kılıç çekerler. Âdriana, Luciana, Fahişe ve ötekiler girerler.)

ADRIANA - Durun, Tanrı aşkına dokunmayın ona; delidir. Ne olur yanma yaklaşın, alın kılıcını. Dromio'yu da bağlayın. Evime götürün onları.

SIRACUSALI DROMIO - Kaç efendiciğim, kaç...

Tanrı aşkına, evin birine sığınalım. İşte şurada bir manastır var, girelim; yoksa mahvolduk.

(Siracusalı Antipholus ile Siracusalı Dromio manastıra girerler. Başrahibe görünür.)

BAŞRAHÎBE - Yavaş olun; buraya niçin toplandınız? Telaşınız niye?

ADRIANA - Delirmiş olan zavallı kocamı yakalamak istiyoruz, îzin verin de içeri girip bağlayalım ve onu iyileştirmek için eve götürelim. -

ANGELO - Aklının yerinde olmadığını ben de anlamıştım.

TÜCCAR - Kendisine kılıç çektiğim için gerçekten üzgünüm.

BAŞRAHÎBE - Bu adam ne zamandan beri deli?

ADRIANA - Bir haftadır üzüntülü, huysuz, düşkün bir durum almış; bambaşka bir adam olmuştu. Ama bugün ikindiye dek hiç böyle çılgınlık nöbetleri olmamıştı.

BAŞRAHÎBE - Deniz kazasıyla büyük servetler mi yitirdi? Çok sevgili bir dostunu mu gömdü? Yoksa gözleri yüreğini yasal olmayan bir aşka mı saptırdı? Bu, çevrelerine pek özgürce bakman gençlerde çok raslanır bir günahtır. Söyleyin, o bu yıkımlardan hangisine uğradı?

ADRIANA - Belki sonuncusu dışında, hiçbirine; Onu sık sık evinden uzaklaştıran bir gönül işi var.

BAŞRAHÎBE - Sanırım, ona bu yüzden çıkışmışsınızdır.

ADRIANA - Evet, çıkıştım.

BAŞRAHÎBE - Ama pek sertçe değil, öyle mi?

ADRIANA - Terbiyem izin verdiğince sert.

BAŞRAHÎBE - Ve elbette, yalnızken?

ADRIANA - Hayır, başkalarının yanında da.

BAŞRAHÎBE - Ama pek sık değil, değil mi?

ADRIANA - Tartışmalarımızın başlıca konusu buydu. Yatakta bunu öyle üsteleyerek öne sürüyordum ki, uyuyamıyordu. Sofrada bunu öyle üsteleyerek öne sürüyordum ki, yemek yiyemiyordu. Yalnızken bunun üzerine konuşuyordum. Kalabalıkta yine bunu anıştınyordum. Ona hep bunun alçakça, kötü bir şey olduğunu söylüyordum.

BAŞRAHÎBE - Sonunda da adam bu yüzden delirdi. Kıskanç bir kadının zehirli dırıltısı, kuduz köpeğin dişinden daha öldürücü bir zehirdir. Öyle görünüyor ki, senin saldırgan sözlerin onu uykusundan etti. İşte bu nedenle kafasının dengesi bozuldu. Yemeklerinin azarlama ve suçlamalarla salçalandığını kendin söylüyorsun. Erinçsiz yemeklerin sindirimi kötü olur ve sıtmanın kudurgan ateşi, bundan doğar, Aslında sıtma, bir çılgınlık nöbetinden başka nedir ki! Kavgalarının bütün eğlencelerine set çektiğini söylüyorsun. Tatlı ve dinlendirici eğlentiler önlenince ne olur? Korkunç avuntusuzluğun, umutsuzluğun sonunda, gamlı ve içi kararmış karaduygu doğar. Bunun ardından solgun rahatsızlıklar ve yaşam düşmanlarından oluşan tehlikeli, koca bir topluluk gider. Yemekte, eğlencede, yaşamı koruyan ve uzatan dinlenmede rahatsız edilmek, insanı da, hayvanı da delirtir. Sonuç şu: Kocanı, aklını kullanmaktan yoksun bırakan, senin kıskançlık nöbetlerindir.

LUCIANA - Oysa, onun kocasına olan sitemleri hep tatlı ve yumuşaktı. Hem kocası kaba, sert ve çılgınca dav-

randığı halde. Niçin'bu azarlamalara^katlanıyor ve yanıt vermiyorsun?

ADRIANA - O, bana kendi kendime çıkışmayı öğretti. İyi yürekli dostlarım; haydi içeri girin, onu yakalayın.

BAŞRAHİBE - Hayır, evime hiç kimse giremez.

ADRIANA - Öyleyse hizmetçileriniz kocamı buraya getirsinler.

BAŞRAHİBE - O da olmaz. O, buranın kutsallığına sığındı. Yeniden aklını başına getirmeyi başanncaya ya da bu denemede emeklerim boşa gidinceye dek, burası onu sizin ellerinizden uzak tutacaktır.

ADRIANA - Kocama kendim bakacağım. Onun hastabakıcısı olacağım, hastalığını kendim iyileştireceğim. Çünkü görevim budur. Bu görevde ne vekil isterim, ne de yardımcı... izin verin, onu alayım, evimize götüreyim.

BAŞRAHİBE - Sabırlı olun. Şifalı şuruplar ve ilaçlarla, kutsal dualarla onu yeniden akıllı bir adam yapmak için elimdeki bütün araçları kullanmadıkça, onu hiçbir yere kıpırtmayacağım. Hem bu, andımın bir parçası ve gereği, hayırsever yolumun bir görevidir de. Onun için buradan ayrılın ve onu bana bırakın.

ADRIANA - Ne giderim, ne kocamı burada bırakırım. Böyle karıyı kocadan ayırmak sizin kutsallığınıza hiç yakışmıyor.

BAŞRAHİBE - Sus ve git, onu alamayacaksın.

(Çıkar.)

LUCI ANA - Bu kötü davranışı Duka'ya şikayet etmelisin.

ADRIANA - Haydi, gel gidelim. Onun ayaklarına kapanacağım. Gözyaşlarını ve yakarışlarımla ondan buraya gelerek kocamı başrahibenin elinden zorla almak iyiliğini elde edinceye dek başımı ayaklarının ucundan kaldırmayacağım.

TÜCCAR - Sanırım saat beşi gösteriyor. Eminim ki Duka, üzüntü vadisine, bu manastırın hendekleri arkasında uzanan yaslı idam yargılarının yerine getirildiği ölüm yerine gitmek için, şimdi buradan geçecektir.

ANGELO - Orada ne işi var?

TÜCCAR - Karayazısı nedeniyle bu limana çıkan ve böylece kentin yasa ve düzenine karşı gelen saygıdeğer bir Siracusalı tüccarın bu suçundan dolayı idam edildiğini görmek için.

ANGELO - îşte, geliyorlar! Ölümünü biz de göreceğiz.

LUCIANA - Duka manastırı geçmeden önce diz çök.

(Yanındakilerle birlikte Duka, başı açıkAegeon, Cellat ve öteki görevliler girerler.)

DUKA - Halka bir kez daha duyurun. Herhangi bir dostu, bu kişinin başının fidyesini öderse, ölümden kurtulacaktır. Çünkü kendisine olan sevecenliğimiz ve acımamız büyüktür.

ADRIANA - Adalet istiyorum, kutsal Duka... Başrahibeye karşı.

DUKA - O, erdemli ve saygıdeğer bir kadındır. Sana kötülük etmiş olamaz.

ADRIANA - Efendimiz, izin buyururlarsa anlatayım. Buyruklarınız üzere, kendime ve her şeyime efendi yaptı-

ğım kocam Antipholus bu uğursuz günde korkunç bir delilik nöbetine tutuldu. Kendisi gibi delirmiş uşağıyla birlikte, kudurmuşçasına sokağa fırladı; evlerine girerek mücevherlerini, çılgınlığının hoşlandığı her şeyi alarak yurttaşlara sataşmaya, saldırmaya koyuldu. Bir seferinde yakalatıp bağlattım; eve yolladım. Kendim de bir yandan deliliği yüzünden ötede beride yaptığı zararları düzeltmeye çıktım. Birdenbire, nasıl bir şiddetle başardı bilmiyorum, korumanların ellerinden kurtulmuş. Deli uşağıyla birlikte, ikisi, yalın kılıç, kudurgan bir öfke içinde önümüze çıktılar, üzerimize çılgınca saldırdılar, bizi kovaladılar. Sonunda başka yardımcılar da bularak onları yeniden bağlamak üzere geldik. Sonra şu manastıra kaçtılar. İzledik. Başrahibe kapıları yüzümüze kapadı. Ne onu yakalamamıza izin veriyor, ne de birlikte götürmemiz için bize gönderiyor. İşte bu nedenle, pek iyiliksever Duka, buyurun da onu buraya getirsinler; biz de alıp götürelim, iyileştirelim.

DUKA - Çok zaman önce, kocan baha savaşlarda hizmet etti. Onu yatağının efendisi yaptığında, sana elimden gelen hiçbir iyiliği kendisinden esirgemeyeceğime bir kral sözü vermiştim. Haydi, içinizden biri manastırın kapısını çalsın ve başrahibeyi buraya, yanıma çağırsın. Gitmeden önce bu işi çözmeliyim.

• *(Bir uşak girer.)*

UŞAK - Hanımefendi, hanımefendi, durmayın kaçın., canınızı kurtarın. Efendim de, uşağı da yine elimizden sıyrıldılar. Hizmetçi kadınları sıra dayağına çektiler! Doktoru bağladılar; sakalına yanmış odun parçalarıyla

ateş verdiler ve her parlayışta söndürmek için kovalar dolusu çamurlu suyu üzerine boşalttılar. Bir yandan, efendim adamcağıza sabır salık veriyor; öte yandan uşağı, elinde makas, yaşlı adamın ötesini berisini deli tıraşlar gibi kırpıp duruyor. Hemen yardım yollamazsanız, üfürükçüyü öldürecekler.

ADRIANA - Sus, budala! Efendin de, uşağı da buradalar. Anlattıklarının hepsi uydurma.

UŞAK - Hanımefendiciğim, başım üzerine ant içerim ki doğruyu söylüyorum. Durumu gördüğümden beri bir soluk alacak zaman bile geçmedi. Sizin için bağırıp duruyor; eline geçirebilirse yüzünüzü dağlayacağına, sizi tanınmaz duruma getireceğine ant içiyor.

(İçerden bir bağırış.)

UŞAK - Dinleyin, dinleyin... Onun sesi bu! Kaçın, hanımcığım... Gidin, gidin.

DUKA - Gel, benim yanımda dur. Hiçbir şeyden korkma. Mızraklarınızla onu koruyun.

ADRIANA - Ah, başıma gelenler... Evet, kocam.,. Gözlere görünmeden dolaştığına tanık olun. Az önce manastıra girip kapanmıştı. Oysa, şimdi orada. Akıl alacak şey değil. ,

(EphesusluAntipholus ile Ephesuslu Dromio girerler.)

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Adalet, ey pek iyiliksever Duka, bana adalet bağışla! Sana yıllarca hizmet ettim; savaşlarda sana kalkan oldum; senin canını kurtarmak

için yaralar aldım; senin uğruna kanlar akıttım. Bütün bunların hakkı için, şimdi bana adaletini göster.

AEGEON - Ölüm korkusuyla kendimden geçmemişsem, karşımda oğlum Antipholus ile uşağı Dromio'yu görüyorum.

. EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Adalet, ey sevgili Prens... Bana eş olsun diye verdiğin ve aşağılamaların en . yeğini ve en ağınyla onurumu yaralayan şu kadına karşı, adalet istiyorum. Bugün bana utanmazca ettiği haksızlığın derecesi akla sığmaz.

DUKA - Anlat, nasıl oldu. Adaletime güvenmelisin.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Ey büyük Duka, o bugün evimde alçak kimselere şölen çekip onlarla cümbüş ederken, kapıları yüzüme kapadı.

DUKA - Ağır bir suç. Söyle kadın, böyle mi yaptın?

ADRIANA - Hayır, iyi efendimiz... O, kızkardeşim ve ben, bugün öğle yemeğini birlikte yedik. Bana yüklemek istediği suç, yalan değilse ruhum cezadan kurtulmasın.

LUCIANA - Kardeşim yüksek huzurunuzda yalnızca doğruyu söylemiyorsa, gündüz güneş, gece uyku yüzü görmeyeyim.

ANGELO - Ey yalancı kadın! İkisi de yalan söylüyor. Bu sorunda deli onları haklı olarak suçluyor.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Ey Dukam, söylediklerimi tartarak ve düşünerek söylüyorum. Ne şarabın etkisiyle sapıttım; ne de, uğradığım haksızlıklar daha akıllı birini bile çileden çıkartacak derecede olmakla birlikte, kudurgan bir öfkenin etkisiyle düşüncesiz ve kavrayışsız kaldım. Bu kadın, bugün kapıları kilitledi ve beni yemeğe almadı. Şu gördüğünüz kuyumcu, onunla anlaşmış olmasa,

bana tanıklık ederdi; çünkü o zaman yanımdaydı. Bir zincir alıp getirmek üzere benden ayrıldı. Zinciri Balthazar'la birlikte öğle yemeğini yediğimiz Kirpi'ye getirmeye söz vermişti. Yemeği bitirdiğimiz halde gelmeyince aramaya çıktım. Sokakta kendisine şu beyin yanında rasgeldim. işte orada, bu yalancı kuyumcu zinciri bugün kendisinden aldığıma ant içti. Oysa, Tanrı tanığımdır, zincirin yüzünü bile görmedim. Bu savla beni bir görevliye tutuklattı. Karşı • gelmedim ve uşağımı para almak üzere eve yolladım. Eli boş döndü. Sonra eve dek benimle gelmesi için görevliye tatlılıkla rica ettim. Yolda kanma, baldızıma ve onlara suç ortaklığı eden gürültücü ve arabozucu bir kalabalığa rasgeldik. Yanlarında Pinch adlı biri vardı; aç, sıska suratlı bir uğursuz., tam bir mezar kaçkını; bir şarlatan; hokkabaz bir falcı., yoksul, çukur gözlü, ama keskin bakışlı alçağın biri. Sanki canlı cenaze. Bu herif okuyuculuk, büyücülük taslıyordu. Gözlerimin içine baktı, nabzımı yokladı, suratsız suratsız beni süzdü ve deli olduğumu bağırarak söyledi. Bunun üzerine hepsi üstüme saldırdılar, beni bağladılar ve götürdüler; evde karanlık ve ıslak bir bodruma uşağımı ve beni birbirimize bağlı olarak bıraktılar. Dişlerimle kemire kemire bağlarımı kopardım ve özgür kalır kalmaz,-hemen efendimize koştum. Uğradığım ağır aşağılamalara ve derin utanca karşı, yeterince aklanmam için yalvarırım.

ANGELO - Efendimiz, evde yemek yemediğine ve içeri alınmadığına ben de tanığım.

DUKA - Ama senden öyle bir zincir aldı mı, almadı mı?

ANGELO - Aldı, efendimiz. Şuraya kaçtığı zaman bütün buradakiler zinciri onun boynunda gördüler.

TÜCCAR - Pazar yerinde önce ant içerek yadsıdıktan sonra, zinciri ondan aldığını söylerken kulaklarımla duydum. Ant da içerim. Bunun üzerine size kılıcımı bile çektim; sonra şuradaki manastırın içine kaçtınız. Oradan çıkışınıza gelince, bu da bir mucizeyle olsa gerek.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Hiçbir zaman bu manastırın duvarlarından içeriye ayak atmadım. Bana asla kılıç çekmediniz. Zinciri görmedim bile. Tanrı yardımcım olsun... Söylediklerinizin hepsi yalan!

DUKA - Ne garip suçlamalar, ne karışık savlar bunlar! Sanırım hepiniz Circe'nin kadehinden içtiniz. Manastıra kapanmış olsaydı, yine orada bulunması gerekirdi. Çıldırsaydı, böyle soğukkanlılıkla davasını anlatamazdı, hakkını arayamazdı. Yemeği evde yediğini söylüyorsunuz; kuyumcu tersini ileri sürüyor. Eee, sen ne dersin bakalım, külhani?

EPHESUSLU DROMIO - O, öğle yemeğini Kirpi'de, şu kadınla birlikte yedi, efendim.

FAHİŞE - Evet, benimle birlikte yedi ve parmağımdan yüzüğümü kaptı.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Doğrudur efendimiz, bu yüzüğü ondan aldım.

DUKA - Onu burada manastıra girerken gördün mü?

FAHİŞE - Efendimizi şimdi nasıl görüyorsam, onun girişini de öylece gördüm, efendim.

DUKA - Garip şey. Haydi gidin, başrahibeyi çağırın. Hepiniz de ya şaşkınsınız, ya zırdeli.

(Topluluktan biri gider.)

AEGEON - Ey pek güçlü Duka, izin verin de birkaç söz söyleyeyim. Şurada beni kurtarmaya yetecek parayı verebilecek, bana yaşamımı yeniden kazandırabilecek bir dostu görüyorum.

• DUKA - İstediğini söyle, Siracusah.

AEGEON - Sizin adınız Antipholus, şu da size bağlı olan Dromio değil midir?

EPHESUSLU DROMİO - Az önce ona bağlıydım, efendim; ama Tanrı razı olsun, iplerimi kemirerek ikiye böldü. Şimdi hâlâ hizmetinde, ama bağsız Dromioyum.

AEGEON - Eminim ki, ikiniz de beni anımsıyorsunuz.

EPHESUSLU DROMİO - Sizi gördükçe kendi kendimizi anımsıyoruz, efendim. Az önce biz de sizin gibi bağlanmıştık. Yoksa siz de mi Pinch'in hastalarındansmız?

AEGEON - Niçin bana Öyle yabancı gözle bakıyorsunuz? Beni çok iyi tanırsınız.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Bugüne dek sizi hiç görmedim.

AEGEON - Ah, son gördüğünüzden beri çektiğim acılar beni çok değiştirdi. Kaygılı saatler, zamanın biçimsiz eliyle yüzüme garip yazılar karaladı. Ama söyle bana, sesimi de mi tanımıyorsun?

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Hayır, onu da tanımıyorum.

AEGEON - Dromio, ya sen?

EPHESUSLU DROMİO - Hayır efendim, emin olun ben de tanımıyorum.

AEGEON - Tanıdığına eminim.

EPHESUSLU DROMIO - Ben tanımadığıma emi-, nim, efendim. Hem bir adam bir şeyi yadsıdı mı, bu durumda ona inanmak zorundasınızdır.

AEGEON - Sesimi de tanımıyorlar. Ey zamanın sertliği! Zavallı dilimi öylesine güçle mi çatlattın, parçaladın ki, yedi kısa yıl sonra biricik oğlum bile kaygılarımı açıklayan sesimin zayıf tonunu tanımıyor. Her ne denli, buruşuk yüzüm artık özümü kurutan kışın ince taneli karları altında gömülüyse de; her ne denli, bütün kan damarlarım buz tutmuş bulunuyorsa da, yine yaşamımın gecesinin biraz belleği var. Tükenmek üzere olan lambalarımda biraz solgun ışıltı kaldı. Sağır, duygusuz kulaklarım henüz azıcık duyuyorlar. İşte bütün bu eski tanıklar, yanılmıyorum, senin oğlum Antipholus olduğunu söylüyorlar.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Ben ömrümde babamı görmedim.

AEGEON - Ama yedi yıl önce Siracusa'da birbirimizden ayrıldığımızı biliyorum, yavrum. Belki de oğlum, beni bu sefil durumda baba olarak tanımaya utanıyorsun.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Duka hazretleri ve kentteki beni tanıyanlar bunun böyle olmadığına tanıktır. Ben ömrümde Siracusa'yı görmedim.

DUKA - Sana söylüyorum Siracusalı, tam yirmi yıldır Antipholus'un efendisiyim. Bu zaman içinde kesinlikle Siracusa'ya gitmedi. Görüyorum ki, yaşlılık ve kaygılar seni bunaltmış.

(Başrahibe, Siracusalı Antipholus ve Siracusalı Dromio ile birlikte girer.)

BAŞRAHİBE - Ey pek güçlü Duka, işte büyük haksızlıklara uğramış bir adam.

(Herkes onu görmek için toplanır.)

ADRIANA - İki koca görüyorum ya da gözlerim beni aldatıyor.

DUKA - Bu adamlardan biri ötekinin ruhu. Ötekiler de öyle. Pek iyi, gerçek olan hangisi, hayal olan hangisi? Onları kim ayırabilecek?

SIRACUSALI DROMIO - Dromio benim, efendimiz. Ötekini buradan kovun.

EPHESUSLU DROMIO - Dromio benim, efendimiz. Yalvarırım kalayım burada.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Aegeon, sen değil misin? Yoksa hayalin mi?

SIRACUSALI DROMIO - Ah, benim yaşlı efendim; onu böyle kim bağlamış?

BAŞRAHİBE - Onu bağlayan kim olursa olsun, bağlarını çözeceğim ve onun kurtuluşuyla ben de bir koca kazanacağım. Konuş yaşlı Aegeon, bir zamanlar Aemilia adında karısı olan adam sensen, bu kadın sana aynı gebelikten iki güzel oğul vermişse... Sen o, yani Aegeon isen, konuş! işte Aemilia karşında., konuş!

AEGEON - Düş görmüyorsam, sen Aemiliasın. Gerçekten oysan, söyle bana; o uğursuz sal üzerinde seninle birlikte giden oğlumuz ne oldu?

BAŞRAHİBE - Beni, onu ve Dromio'nun ikiz kardeşini, Epidamnumlu adamlar kurtardı; ama sonradan Korinthli kaba balıkçılar oğlumu ve Dromio'yu onların elin-

den zorla aldılar ve beni Epidamnumlularla bıraktılar. Başlarına neler geldi bilmiyorum. Ben, yazgının eliyle, işte gördüğünüz gibi oldum.

DUKA - İşte! Yaşlı adamın sabahleyin anlattığı öykü doğru çıkmaya başlıyor. Birbirlerine bu derece benzeyen şu iki Antipholus... Birbirlerinin bu derece aynı olan şu iki Dromio... Sonra kadının deniz kazasıyla ilgili olarak anlattıkları... İkiz kardeşlerin ana babası, işte bunlar. Birraslantıyla karşılaşıyorlar; Antipholus, sen başta Korinth'den gelmiştin, değil mi?

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Hayır, efendimiz, ben Siracusa'dan geliyorum.

DUKA - Ayni., şöyle bir yanda dur. Hanginizin hangisi olduğunu bir türlü kestiremiyorum.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Korinth'den ben gelmiştim, iyi yürekli efendimiz.

EPHESUSLU DROMİO - Ben de onunla birlikte.

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Bizi bu kente büyük ve şanlı savaşçı, ünlü amcanız Duka Menaphon getirmişti.

ADRIANA - Bugün hanginiz benimle yemek yedi?

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Ben, sevimli bayan.

ADRIANA - Kocam siz değil misiniz?

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Değil, buna eminim.

SIRACUSALI ANTİPHOLUS - Kendisi beni "kocam", kız kardeşi olan şu güzel ve soylu kadın "kardeşim" diye çağırdılar ama., değilim. *(Luciana 'ya.)* Gördüklerim ve duyduklarım düş değilse, size o zaman söylediklerimi gerekleştirmek olanağını bulacağımı umanm.

ANGELO - İşte, benden aldığınız zinciri

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Sanırım o olacak., yadsımıyorum.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Oysa, siz beni bu zincir için tutuklattınız.

ANGELO - Sanırım öyle oldu., yadsımıyorum.

ADRIANA - Güvence parası yatımsınız diye Dromio ile size para göndermiştim; sanırım getirmedi.

EPHESUSLU DROMİO - Yoo, benimle değil.

SIRACUSALI ANTIPHOLUS - Bu duka dolu keseyi siz yollamışsınız; uşağım Dromio getirdi. Anlaşılıyor ki, herbirimiz ötekinin uşağına rasladı; beni o, onu ben sandılar ve bütün bu yanlışlıklar bu yüzden oldu.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - Bu dukaları babamın kurtuluşu için veriyorum.

DUKA - Gerek kalmadı; babanın yaşamı bağışlanmıştır.

FAHİŞE - Ben de sizden elmasımı istiyorum.

EPHESUSLU ANTIPHOLUS - İşte, aL. Bugünkü güzel yemeklere teşekkür ederim.

BAŞRAHİBE - Ünlü Duka, bizimle şu manastıra girmek ve başımızdan geçenleri ayrıntılarıyla dinlemek sıkıntısına katlanmanızı iyilikseverliğinizden beklerim. Ve ey burada toplanmış ve bir günün yanlışlıkları yüzünden zarara girmiş olanlar; siz de bize arkadaşlık edin. Yapılanların acısını çıkaracağız. Oğullarım, tam yirmi beş yıl doğum sancısı gibi sizin derdinizi çektim; ancak bu an ağır yükümden kurtuluyorum. Duka hazretleri; kocam, çocuklarım ve siz, onlarm doğum takvimleri, hepiniz söyleşi şölenine buyurun; gelin benimle, bunca uzun bir acıdan soma böyle bir şenlik yerindedir.

fi *(Siracusalı Antipholus, Ephesuslu Antipholus, Siracusalı Dromio ve Ephesuslu Dromio dışındakiler çıkarlar.)*

SİRACUSALI DROMİO - Efendiciğim, gemideki eşyanızı gidip alayım mı?

EPHESUSLU ANTİPHOLUS - Dromio, hangi eşyamı gemiye yükledin?

SİRACUSALI DROMİO - Centaur Hanı'ndaki eşyanızı, efendim.

SİRACUSALI ANTİPHOLUS - Bana söylüyor. Dromio, efendin benim. Gel şimdi bizimle. O işle sonra uğraşırsın. Haydi, kardeşini kucakla. Birlikte sevinin, coşun. •

(Siracusalı Antipholus ile Ephesuslu Antipholus çıkarlar.)

SİRACUSALI DROMİO - Efendimizin evinde şişman bir dost var. Bugün yemek zamanı beni siz diye ağırladı. Bu, artık kanm değil, kardeşim olacak.

EPHESUSLU DROMİO - Bana kardeşim değilsiniz de, aynamsınız gibi geliyor. Yüzünüze bakınca yakışıklı bir genç olduğumu anlıyorum. Haydi biz de içeri girelim de söyleşiye katılalım.

SİRACUSALI DROMİO - Ben önden gidemem; siz büyüğümsünüz.

EPHESUSLU DROMİO - Sahi, bu da bir sorun. Nasıl çözeceğiz?

SİRACUSALI DROMİO - Hangimizin büyük ol-

duğunu kestirmek için ad çekeriz. O zamana dek sen önden gidiver.

EPHESUSLU DROMIO - Hayır, şöyle yapalım: dünyaya kardeş kardeş geldiğimize göre; şimdi de birimiz önde, birimiz arkada değil, el ele ve yan yana gidelim.

(Çıkarlar.)